

Ešte k smutnému výročiu...

Od tragédie, ku ktorej došlo pri nemečianskej vápenke, uplynulo v januári už 80 rokov. Hoci... to slovo *došlo* som v tejto súvislosti asi nepoužil náležite. K pohromám, ktoré sprevádzajú veľké straty na životoch, *dochádza* väčšinou vplyvom prírodných procesov, ako sú zemetrasenia, víchrice či výbuchy sopiek.

Tragické udalosti, ktoré sa odohrali začiatkom januára 1944, v čase vojnového besnenia, však boli celkom iného charakteru. Nespôsobil ich prírodný živel a dokonca ani ľudská nebalosť. *Nedošlo* k nim náhodou. Išlo o zámerný čin, ktorého vážnosť a dôsledky si páchatelia dobre uvedomovali.

Áno, bola vojna. Vojna, ktorú rozpútal človek v mene zvrátenej ideológie bez rešpektu a úcty k životu, ideológie, ktorá bola spojená s ľahostajnosťou k utrpeniu „iných“. A kto boli tí „iní“? V tomto prípade ľudia s iným politickým názorom a najmä ľudia iného etnického pôvodu alebo vierovyznania (Rómovia a Židia). Ohavnosť tragédie, ktorá sa odohrala tu u nás, celkom blízko, na okraji obce pred vstupom do Ráztockej doliny, je o to väčšia, že stovky civilistov, väčšinou občanov Slovenskej republiky, ktorí našli smrť v plameňoch vápennej pece, zahynuli aj rukou slovenských vrahov. Po skončení vojny sa na mnohých verejných miestach dlhú dobu objavovali transparenty s heslom *Už nikdy viac fašizmus*.

Kto si bližšie všíma súčasné dianie a politicko-spoločenskú situáciu, a to najmä vo východnej Európe, nemôže si nevšimnúť až zarážajúce paralely s nástupom nemeckého nacizmu v 30. rokoch minulého storočia. Poučenie z tejto časti našej histórie sa však asi vytratilo. Alebo sme ho nikdy nezažili? Vystáva tu teda dôležitá otázka: Sme my Slováci ako národné alebo štátne spoločenstvo schopní aktualizovať si tieto historické skúsenosti

v kontexte súčasného diania? Napríklad sledujúc vojnu, ktorá sa odohráva v blízkosti nášho územia? Obávam sa, že nie. Naša súčasná politická reprezentácia to len potvrdzuje.

Je dôležité, aby sme sa boli schopní zhodnúť na tom, čo v našich dejinách bolo dobré a čo zlé. Mohli by sme začať od seba – napríklad tým, že svojim deťom či vnúčatám vysvetlíme, čo symbolizuje socha kľačiacej ženy pod plameňom pri našom pamätníku. A že ju prestaneme nazývať „Marišou“. Tie stovky obetí a ich potomkovia či príbuzní, ktorí sú roztrúsení po Slovensku i po svete (a z času na čas toto pietne miesto navštívia) si prejav úcty zaslúžia.

Martin Lokša

Zdroj foto: <https://dobrodruh.sk>

Príhovor starostu

Vážení spoluobčania, v blízkom období začíname s rekonštrukciou nášho denného stacionára. Z programu Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky sme získali takmer 791 200 eur, ktoré budú investované do modernizácie stavebnej časti, kúrenia a celkového vybavenia denného stacionára. Pribudnú úplne nové miestnosti (relaxačná, pracovná, jedáleň s výdajňou stravy, spoločenská). Keďže sme počas prác nechceli prerušiť činnosť stacionára, museli sme nájsť vhodné priestory na dočasné presťahovanie, čo vzhľadom na požiadavky regionálneho úradu verejného zdravotníctva a Banskobystrického samosprávneho kraja vôbec nebolo jednoduché. Veľmi nám pomohli v susednej obci Predajnej. Majú tam zriadené komunitné centrum, kde po schválení priestorov náš stacionár dočasne presťahujeme. Chcem veľmi poďakovať starostke obce Predajná Ing. Tatiane Čontofalskej, ako i vedúcej komunitného centra Mgr. Ingrid Horváthovej za ochotu a ústretovosť. Samozrejme, počas tohto „hosťovania“ sa budeme snažiť zabezpečiť aj dopravu pre našich klientov.

Počas týchto dní sa začali práce na oprave zvodových priečnych kanálov na Školskej a Tehelnej ulici. Už dlhšiu dobu sme sa snažili získať nenávratné finančné prostriedky na túto rekonštrukciu, keďže z dôvodu ich zhoršujúceho sa technického stavu pomaly hrozilo obmedzenie dopravy. Keďže aj pri oprave dochádza k čiastočným obmedzeniam, chcem vás poprosiť o pochopenie a tolerantnosť.

Dňa 1. apríla nadobúda účinnosť nový stavebný zákon. Prinesie veľa zásadných zmien, ktoré by mali stavebníkom uľahčiť administratívu v postupe povoľovacích procesov. Obširnejšie informácie nájdete v príspevku na s. 4. Nevieme, čo prinesie samotná aplikačná prax nového stavebného zákona, no v každom prípade odporúčam vždy sa vopred pri plánovaní výstavby poradiť na stavebnom úrade v obci alebo s inou spôsobilou osobou.

Dňa 5. apríla 2025 bola vyhlásená brigáda na vyzbieranie odpadu na verejných priestranstvách v našej obci. Touto cestou sa chcem poďakovať všetkým zúčastneným, ktorí svojou aktivitou pomohli zozbierať odpad po nezodpovedných občanoch.

S príchodom najväčšieho kresťanského sviatku vám prajem radostné prežitie Veľkej noci. Nech sú vaše príbytky plné pokoja a srdcia blízkych naplnené láskou a porozumením.

Branislav Čižmárík

Zasadnutia obecného zastupiteľstva v skratke

Riadne zasadnutie dňa 12. decembra 2024

Oprava kanálov

Bolo začaté verejné obstarávanie na opravu kanálov. Výmena by mala prebehnúť na Školskej ulici smerom na Kejdu a za železničnou stanicou v Nemeckej na Tehelnej ulici. Oprava bude financovaná z dotácie Programu rozvoja vidieka cez miestnu akčnú skupinu a mala by byť dokončená do konca júna 2025. O dopravných obmedzeniach budú občania včas informovaní.

Detské ihrisko v Dubovej

Finančné prostriedky z grantu na vybudovanie detského ihriska na Ulici 1. mája v Dubovej má už obec na účte. Musia byť vyčerpané do konca roka 2026.

Stavebný úrad

Obec dostala výpoveď zo spoločnej úradovne stavebného úradu v Brezne, kde je trojmesačná výpovedná lehota. Ďalšie možnosti a postup zabezpečenia tejto prenesenej kompetencie obce budú prerokované na spoločnom stretnutí starostov regiónu. Existuje snaha o zoskupenie viacerých obcí do jednej úradovne stavebného úradu. Mesto Brezno je z personálneho a finančného hľadiska vyťažené.

Oprava podlahy v telocvični

Starosta obce informoval poslancov, že riaditeľka spojenej školy rieši opravu podlahy v telocvični, kde sa v minulých rokoch vyskytli problémy s jej navlhnutím a deformovaním. Obec sa bude usilovať o možnosť získania finančných prostriedkov z Ministerstva školstva SR na riešenie havarijných situácií.

Rozšírenie priestorov potravín Fresh

Obci bude podaná žiadosť o rozšírenie priestorov potravín Fresh – Môj obchod v Dubovej. Konatelia majú záujem o miestnosť po všeobecnom lekárovi. O prenájom tejto miestnosti už obec žiadala Michaela Hudecová za účelom poskytovania služieb pedikúry.

Horná škola

Obec má na budúci rok schválenú dotáciu od Banskobystrického samosprávneho kraja na dobudovanie ďalšej rozprávkovej miestnosti v bývalej „hornej“ škole v Zámostí. Obci bude doručený finálny návrh. Obec žiadala aj o riešenie okolia týchto priestorov, fasády budovy, sedenia a vstupnej chodby.

Schválenie všeobecne záväzných nariadení (VZN)

Obecné zastupiteľstvo (OZ) obce Nemecká schválilo:

- VZN obce Nemecká č. 3/2024 o ustanovení miestneho poplatku za rozvoj,
- VZN obce Nemecká č. 5/2024 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce Nemecká,
- VZN obce Nemecká č. 6/2024 o miestnych daniach,
- VZN obce Nemecká č. 7/2024 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady,
- VZN obce Nemecká č. 8/2024 o určení výšky príspevku na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach, ktorých zriaďovateľom je obec Nemecká.

Starosta obce informoval, že došlo k zmene sumy a navýšeniu poplatkov za komunálne odpady, pretože obci sa zvýšili náklady na zber a uloženie komunálneho odpadu. Vo VZN č. 7/2024 nastali zmeny aj v úľavách, ktoré sa nebudú uplatňovať na počet jednotlivých dní, ale vo výške 50 % alebo 100 % z poplatku.

Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti

K správe o výchovno-vzdelávacej činnosti spojenej školy za školský rok 2023/2024 neboli predložené žiadne pripomienky

a bola prerokovaná radou školy. Boli prediskutované výsledky z testovania, ktoré vyvolali všeobecnú nespokojnosť a boli zhrnuté ako podpriemerné. Riaditeľka spojenej školy uviedla, že výsledky sa rapídne nezhoršili, a vyjadrila sa k faktorom, ktoré mohli mať vplyv na výsledky testovania. Starosta obce uviedol, že do budúcnosti by malo byť snahou všetkých dané číslo zlepšiť. Riaditeľka školy uviedla, že jednou z častí správy o výchovno-vzdelávacej činnosti školy je aj prezentácia školy na verejnosti. Do tejto prezentácie sa snaží vyberať tradičné aktivity, ktoré škola organizuje, napr. súťaže, olympiády alebo kultúrne podujatia, poprípade iné zaujímavé aktivity. Správu o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach Spojenej školy v Nemeckej za školský rok 2023/2024 obecné zastupiteľstvo zobralo na vedomie.

Dofinancovanie školy

Obecné zastupiteľstvo schválilo dofinancovanie originálnych kompetencií Spojenej školy v Nemeckej vo výške 47 000 eur z prostriedkov rezervného fondu. Za celý rok 2024 dofinancovalo školu sumou 86 700 eur.

Priestory pre V-fit Club

Obecné zastupiteľstvo schválilo rozšírenie prenajatých priestorov v budove spojenej školy pre V-fit Club. Priestory by sa rozšírili o vedľajšiu miestnosť, ktorá v minulosti slúžila ako učebňa technickej výchovy. Táto učebňa by bola presťahovaná do iných priestorov, ktoré po dohode zrenovujú členovia V-fit Clubu. Bude sa využívať na výučbu výtvarnej výchovy, techniky, praktického vyučovania a zároveň bude slúžiť ako učebňa pre výtvarný odbor ZUŠ. Mala by byť vytvorená v priestoroch nevyužívanej „malej telocvične“ (oproti V-fit Clubu), ktorá nespĺňa normy pre výučbu telesnej výchovy. Poslankyňa Milena Grúberová podporila rozšírenie priestorov V-fit Clubu, keďže terajšia miestnosť je malá, nachádza sa v nej množstvo veľkých strojov na cvičenie a navštevuje ju veľa záujemcov. Rozšírenie by bolo vhodné predovšetkým v záujme bezpečnosti návštevníkov.

Prenájom školského bytu

Obec aktuálne nemá uzatvorenú žiadnu nájomnú zmluvu s užívateľmi školského bytu (osoby pochádzajúce z Ukrajiny), ktorí majú naďalej záujem tieto priestory užívať. Starosta obce informoval, že byt je dvojizbový a má rozlohu 54 m². Ďalej uviedol, že suma za energie spojená s užívaním bytu činí 353 eur mesačne. Doteraz energie v školskom byte obec financovala z príspevku, ktorý dostávala za ubytovanie odídcov z Ukrajiny. Tento príspevok už obci nie je poskytovaný. Ekonomka obce Alexandra Barlová uviedla, že v návrhu zmluvy o prenájme bytu je potrebné špecifikovať náklady na energie a náklady za prenájom bytu zvlášť. Poslanci sa zhodli, že je lepšie vytvoriť fond, v ktorom by sa odkladala časť financií z nájmu na prípadné opravy. Obecné zastupiteľstvo schválilo prenájom priestorov školského bytu za nájomné vo výške 70 eur mesačne na obdobie jedného roka.

Kultúrny dom

Obec po ukončení stavebných prác rieši konečný rozpočet stavby a súpis vykonaných prác. Po rokovaní so zhotoviteľom bola stanovená konečná suma za dielo. Keďže došlo k zníženiu celkovej sumy stavby, je potrebné uzavrieť dodatok k zmluve, ktorý upraví celkovú cenu diela. Znížená bude prvá mimoriadna splátka. Poslanci boli informovaní, že je navrhnutý splátkový kalendár za dielo v celkovej hodnote 1 989 462,25 eura, kde je prvá mimoriadna splátka stanovená na 326 715,63 eura a mesačná splátka na 6928,11 eura. Suma sa bude splácať 240 mesiacov. Obecné zastupiteľstvo schválilo Dodatok č. 3 k Zmluve o dielo s rozšírenými zárukami a poverilo starostu obce jeho podpísaním.

Schválenie návrhu na vyradenie majetku

Obecné zastupiteľstvo schválilo vyradenie majetku obce v zmysle predloženého návrhu. Ide o majetok, ktorý je nefunkčný, resp. poškodený alebo predaný (napr. fotopasce, ktoré boli odcudzené

a zničené, nefunkčný krovinoz, gamatky a bojler zo starého kultúrneho domu, nefunkčný vozík z domu smútku, predané kreslo, stoličky a pod.).

Mimoriadne zasadnutie dňa 27. decembra 2024

Zákaz umiestnenia herní a kasín

Obecné zastupiteľstvo obce Nemecká schválilo Všeobecne záväzné nariadenie č. 4/2024 o zákaze umiestnenia herní a kasín na území obce. Schváleniu predchádzalo oznámenie návrhu na Úrad pre reguláciu hazardných hier.

Prostriedky na mzdy a prevádzku pre spojenú školu

Celková výška finančných prostriedkov na originálne kompetencie v navrhovanom rozpočte na rok 2025 je 172 500 eur. Koeficient, ktorý bol zverejnený na konci roka 2024, je nižší, a teda aj objem finančných prostriedkov z podielových daní, ktoré obec na školu dostane, bude nižší ako ten, ktorý je navrhovaný v rozpočte. Starosta obce doplnil, že škola zaslala obci požiadavku rozpočtu vo výške 242-tisíc eur, preto bude potrebné diskutovať o konsolidačných a úsporných opatreniach s vedením školy hneď na začiatku budúceho roka 2025, aby sa neopakovala situácia dofinancovania z tohto roka. Obecné zastupiteľstvo schválilo rozdelenie finančných prostriedkov na mzdy a prevádzku na rok 2025 pre Spojenú školu v Nemeckej. Finančné prostriedky budú škole poukazované na bankový účet mesačne vo výške 14 375 eur vždy najneskôr do 30. dňa príslušného kalendárneho mesiaca.

Riadne zasadnutie dňa 13. februára 2025

Ordinácie v kultúrnom dome

Zubná lekárka v objekte novopostaveného kultúrneho domu už ordinuje. S detskou lekárkou má byť od 1. marca 2025 uzavretá zmluva na prenájom ordinácie. Ordinovať začne po návrate z dovolenky. Všeobecný lekár pre dospelých si ešte nepodal žiadosť na posúdenie od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. Návrh zmluvy na prenájom mu bol zaslaný, k dňu zasadnutia OZ sa k nemu nevyjadril.

Denný stacionár

Bude vyhlásené verejné obstarávanie na zhotoviteľa rekonštrukcie denného stacionára. S tým je spojené aj sťahovanie do budovy komunitného centra v Predajnej. Priestory v komunitnom centre musia prejsť schválením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. Ďalej sa musí doladiť harmonogram činnosti komunitného centra s harmonogramom denného stacionára, dovoz klientov a strava.

Spoločný stavebný úrad

K 31. marcu 2025 bola obci vypovedaná zmluva so spoločným stavebným úradom v Brezne. Mesto Brezno má poslať nový návrh zmluvy s novými podmienkami pre spoločný stavebný úrad. (V súčasnosti je nová zmluva schválená.)

Výzva z Envirofondeu

Bola vypísaná výzva na energetické opatrenia verejných budov zameraných hlavne na obce, školy a školské zariadenia. Obec sa chce zapojiť do tejto výzvy a energeticky zhodnotiť budovu spojenej školy. Začalo sa s prípravou, obec získala kontakt na zhotoviteľa projektovej dokumentácie. Projekt bude riešiť zateplenie obvodového plášťa budovy, zateplenie strechy, výmenu kotlov, zateplenie strechy telocvične a riešenie spôsobu vykurovania telocvične za podmienky 30-percentnej úspory na energiách. Keďže obec nemá dostatok prostriedkov na spoluúčasť, je možné hradiť ju aj z pôžičky Envirofondeu s 0,1-percentným

Schválenie obecného rozpočtu

Hlavný kontrolór obce konštatoval, že návrh rozpočtu obce Nemecká na rok 2025 je spracovaný v súlade s príslušnými legislatívnymi predpismi, aktuálne platnými nariadeniami a bol zverejnený najmenej na 15 dní pred zasadnutím obecného zastupiteľstva na úradnej tabuli a webe obce. Ďalej konštatoval, že návrh bežného a kapitálového rozpočtu je spracovaný ako vyrovnaný. Rozpočet je zostavený hospodárnym spôsobom. Výdavky sú rozpočtované v nevyhnutnej miere potrebnej na zákonnú správu obce a jej rozpočtovej organizácie. V najbližšom rozpočtovom roku je základným cieľom obce zabezpečiť funkčnú správu obce pri nepriaznivých ekonomických dopadoch súčasného obdobia a prijatých legislatívnych zmenách s pretrvávajúcimi negatívnymi dopadom nielen na rozpočet obce, ale plošne na rozpočty miestnej a územnej samosprávy na Slovensku. Starosta uviedol, že návrh rozpočtu zohľadňuje všetky záväzky, ktoré obec aktuálne má. Výdavky sú rozpočtované len v nevyhnutnej miere a nepočíta sa so žiadnymi investíciami ani väčšími výdavkami, napr. na opravu ciest alebo údržbu budov, pretože na to v rozpočte nie je priestor. Obecné zastupiteľstvo zobralo na vedomie stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu rozpočtu a schválilo rozpočet obce na rok 2025 v zmysle návrhu. Ďalej zobralo na vedomie rozpočet obce na roky 2026 a 2027.

úrokom. Predpokladaný odhad celkových vynaložených prostriedkov bude viac ako 1 milión eur, ktoré ešte môže navýšiť statický posudok pilierov a výmena krytiny telocvične. Starosta obce informoval o spracovaní a doručení podkladov riaditeľky spojenej školy na podanie žiadosti o finančné prostriedky na havarijnú situáciu – výmenu palubovky v telocvični.

Čistička

Na čističke odpadových vôd došlo k výmene čerpadla a prečisteniu upchatého kanalizačného potrubia od čističky až po kultúrny dom. Potrubie bolo upchaté predmetmi, ktoré do kanalizačného potrubia nepatria. Neplánované náklady na čistenie a zapožičanie techniky boli fakturované v sume 335 eur. Odčerpávanie zabezpečovala firma PTCHEM.

Dodatky zmlúv k odpadom

Obec podpisovala dodatok k zmluve so spoločnosťou DETOX z dôvodu navýšovania poplatkov za nebezpečný odpad. Pre zmenu legislatívy sa podpisovala zmluva na textil a drevo. V areáli technických služieb je umiestnený nový prekrytý veľkoobjemový kontajner na znovu použiteľný textil.

Porucha plynovej prípojky

Obci bol nahlásený drobný únik plynu cez tesnenie na plynovej prípojke na mieste bývalého kina na Ulici 1. mája. Z dôvodu vybudovania detského ihriska plánuje obec prípojku zrušiť, pretože už nebude potrebná.

Zmluvy o budúcej zmluve s vodárenskou spoločnosťou

Obec má vrátených 60 až 70 % podpísaných zmlúv o budúcej zmluve so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou v súvislosti s pripojením ku kanalizácii. Opätovne bude musieť kontaktovať obyvateľov v súvislosti s ich navrátením, aby bola zabezpečená 80 – 90-percentná pripojiteľnosť.

Správa o činnosti kontrolóra a plán kontrolnej činnosti

Hlavný kontrolór obce Nemecká informoval, že v roku 2024 prebiehali v rámci tematickej činnosti dve kontroly. Prvou bola

kontrola zverejňovania informácií a dodržiavania postupov v súlade so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám. Druhou tematickou kontrolou bola finančná kontrola u povinnej osoby – Spojenej školy Nemecká. Ďalšia kontrolná činnosť vyplývala z platnej legislatívy, napr. stanovisko k záverečnému účtu obce, k návrhu rozpočtu a taktiež aj kontrola plnenia uznesení. Počas prvého polroka 2025 plánuje kontrolór obce pokračovať v kontrole zverejňovania informácií a dodržiavania postupov v súlade so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám. Ďalšou tematickou kontrolnou činnosťou je ochrana osobných údajov a spôsob nakladania s osobnými údajmi, pretože na obecnej úrade ochranu osobných údajov zabezpečuje externá firma. Poslednou tematickou kontrolou je kontrola Spojenej školy Nemecká, a to dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri hospodárení s verejnými financiami. Obecné zastupiteľstvo zobralo na vedomie Správu hlavného kontrolóra o kontrolnej činnosti za rok 2024 a schválilo Plán kontrolnej činnosti na prvý polrok 2025.

Čiastočná správa z kontroly v škole

Hlavný kontrolór obce konštatoval, že cieľom finančnej kontroly bolo overenie skutočností, ktoré boli popísané v stanovisku

pedagogických zamestnancov k riadeniu a manažovaniu Spojenej školy v Nemeckej doručenom rade školy. Kontrolné body sa týkali školenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a povinných školení, ktoré vyplývajú zo zákona, ďalej manažovania krúžkových činností a zasielania výplatných pások. Čiastočnú správu z kontroly v spojenej škole obecné zastupiteľstvo zobralo na vedomie.

(Podrobnejšie popísaná čiastočná správa z kontroly v Spojenej škole v Nemeckej je súčasťou zápisnice zo zasadnutia OZ.)

Obchod v Zámostí

Starosta obce informoval, že súčasnému nájomcovi obchodu v Zámostí sa nepodarilo prevádzku otvoriť, pretože nenašiel personál na obsluhu. Obci bola doručená nová žiadosť od Andreja Faška, ktorý požiadal o postúpenie prevádzky. Podmienky ostávajú rovnaké. Starosta poznamenal, že by bolo vhodné, aby sa prevádzku podarilo otvoriť aj kvôli návštevníkom, ktorí v sezóne navštevujú rozprávkovú miestnosť. Obecné zastupiteľstvo zobralo na vedomie novú žiadosť a schválilo postúpenie všetkých práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy o nájme nebytových priestorov.

Katarína Marčoková, Obecný úrad Nemecká

Nový stavebný zákon

Nový stavebný zákon 25/2025 Z. z., ktorý nadobúda účinnosť od 1. apríla 2025, predstavuje zásadné zmeny v procese výstavby na Slovensku. Cieľom je zníženie administratívnej záťaže pre občanov, stavebníkov, podnikateľské subjekty, developerov, štát a stavebné úrady. Zjednodušuje celý proces povoľovania a realizácie stavieb od návrhu stavebného zámeru až po kolaudáciu.

Zákon zavádza novú definíciu „**drobnej stavby**“, na základe ktorej si občan bude môcť postaviť drobnú stavbu, a to napr.:

- budovy so zastavanou plochou do 50 m² (napr. letné kuchyne, kôlne, garáže, dvojgaráže),
- montované stavby do 50 m² (napr. prístrešky pre autá),
- podzemné stavby do 25 m² (napr. žumpy),
- bazény do 25 m²,
- zariadenia na výrobu elektriny a chladu z obnoviteľných zdrojov energie do výkonu 100 kW – fotovoltaické zariadenia alebo iné zariadenia, ktoré vytvárajú energiu z obnoviteľných zdrojov do 50 kW, nebudú vyžadovať ohlásenie, od 50 kW do 100 kW budú vyžadovať ohlásku a od 100 kW bude potrebné stavebné povolenie (napr. tepelné čerpadlá, fotovoltaické panely na strechy).

Drobné stavby už neplnia doplnkovú funkciu pre hlavnú stavbu.

Zákon zavádza tiež novú definíciu „**stavebných úprav**“, v rámci ktorých sa budú môcť vykonať stavebné úpravy, údržba a opravy existujúcich stavieb, napr. obnova plášťa budovy, alebo stavebné úpravy na pozemku, napr. spevnenie plochy, oploteňovanie, vstupy na pozemok, zavlážovanie pozemkov.

Upozornenie

Na tieto stavby a niektoré drobné stavby sa nebude vzťahovať ohlasovacia povinnosť, ak sa nebudú nachádzať na verejných priestranstvách alebo do 2 metrov od hranice so susedovým pozemkom a pod. Ak sa tieto stavby budú nachádzať na verejnom priestranstve alebo menej

ako 2 metre od hranice so susedovým pozemkom, budú sa musieť ohlásiť.

Zákon rozširuje okruh „**jednoduchých stavieb**“, pri ktorých sa bude môcť povoliť a overiť projekt v jednom správnom konaní a stavebník si ich bude zabezpečovať svojpomocne. Patria sem nasledovné stavby.

1. Bytové budovy:
 - zastavaná plocha do 300 m²,
 - dve nadzemné podlažia a podkrovie alebo ustúpené podlažie.
2. Stavby na individuálnu rekreáciu:
 - zastavaná plocha do 300 m²,
 - jedno nadzemné podlažie a podkrovie alebo ustúpené podlažie.
3. Montované výrobky, ak sa majú užívať na bývanie alebo slúžiť verejnosti:
 - zastavaná plocha do 300 m² a výška do 6 m.
4. Prízemné stavby:
 - zastavaná plocha do 300 m² a výška do 15 m

Keďže nový stavebný zákon zavádza nové definície a aj elektronizáciu podaní, je nutné sa vopred informovať o postupe a spôsobe ohlásenia jednotlivých stavieb.

Martina Kelemachová, Obecný úrad Nemecká

Zámer podľa procesu povolenia	Ohlásenie	Rozhodnutie o zámere	Overenie projektu stavby	Zhotovenie stavby		Kolaudácia
				zhotoviteľom	svojpomocne	
údržba stavby	x*		x*	x*		
drobné stavby	x		x		x**	
stavebné úpravy	x		x		x**	
jednoduché stavby		x	x		x	x
ostatné stavby		x	x	x		x
zmena stavby		x	x	x		x
odstránenie stavby		x	x	x		x

Poznámka: Pri svojpomocnom zhotovení stavby musí byť stavebný dozor. Vysvetlivky: *ak ide o kultúrnu pamiatku, **dozor zabezpečuje kvalifikovaná osoba

Otváracie hodiny technických služieb

Občania môžu odpady do areálu technických služieb nosiť len v určených dňoch pracovného týždňa, a to v **pondelok** a **stredu** od **6.00** do **14.00** hodiny.

Okrem toho bude na tento účel areál otvorený **každú nepárnu sobotu** v čase **od 8.00 do 12.00 hodiny** podľa harmonogramu v tabuľke.

Občania môžu v uvedených dňoch priniesť do areálu technických služieb najmä **drobný stavebný odpad, nadrozmerný odpad, nábytok a pod.**

Žiadame občanov, aby **neukladali odpady pred vstupnú bránu technických služieb a k nádobám na separovaný zber**. Takéto konanie sa považuje za uloženie odpadu mimo vyhradeného miesta a môže byť riešené ako **porušenie zákona o odpadoch**, za čo môže byť uložená **sankcia**.

Mesiac	Termíny v roku 2025		
apríl	12. 4.	26. 4.	
máj	10. 5.	24. 5.	
jún	7. 6.	21. 6.	
júl	5. 7.	19. 7.	
august	2. 8.	16. 8.	30. 8.
september	13. 9.	27. 9.	
október	11. 10.	25. 10.	
november	8. 11.	22. 11.	

Katarína Marčoková, Obecný úrad Nemecká

Odpadové hospodárstvo v našej obci

Triedenie odpadov v roku 2024

Výška poplatkov za likvidáciu odpadu je závislá od percentuálneho množstva vytriedenia odpadov. Za rok 2024 bola úroveň vytriedenia 48,48 %. Výška poplatkov za rok 2025 však zostáva

nezmenená ako v roku 2024, a to 18 eur za tonu. V roku 2024 bolo z našej obce na skládku vyvezených 353 030 kg komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu, čo v prepočte predstavuje 208 kg odpadu na osobu.

Veríme, že v tomto roku budeme pristupovať k separovaniu odpadov ešte zodpovednejšie. Preto zložky odpadov, ktoré sa dajú vyseparovať, nevyhadzujeme do komunálneho odpadu, ale do na to určených nádob.

Zákaz ukladania odpadu na inom mieste ako na mieste na to určenom

Chceli by sme upozorniť občanov, že je zakázané ukladať alebo ponechať odpad na inom mieste ako na mieste na to určenom. **Hlavne nie je dovolené ukladať odpad mimo zberných nádob.** Uvedený zákaz upravuje ustanovenie § 13 písm. a) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch. Každý je teda povinný uložiť alebo ponechať odpad v príslušných kontajneroch, odpadových košoch a pod. V opačnom prípade pácha priestupok, za ktorý je možné podľa ustanovenia § 115 ods. 2 zákona o odpadoch uložiť pokutu až do výšky 1500 eur.

Opad uložený mimo zberných nádob v miestnej časti Dubová

Foto: Peter Frčo

Martina Kelemachová, Obecný úrad Nemecká

Ďalšie samoobslužné miesto pre zásielky v našej obci

Foto: autorka

V dnešnej dobe stále viac využívame nákupy cez internet a doručovanie nielen formou pošty, kuriérov, ale aj do samoobslužných výdajných boxov rôznych spoločností. Ich veľkou výhodou je, že svoju zásielku si z nich môžete vyzdvihnúť 24 hodín denne. Aj preto poslanci obecného zastupiteľstva v záujme rozšírenia služieb pre obyvateľov schválili prenájom pozemku na tento účel a vo februári pribudla v našej obci nová samoobslužná výdajňa zásielok. **Samoobslužný box Balíkovo** spoločnosti Slovak Parcel Service, s. r. o, je umiestnený pri dome služieb (predajni Mój obchod) na Ulici Janka Kráľa v časti Dubová. Služi na vydávanie a prijímanie balíkov, prípadne poskytovanie ďalších služieb spoločnosti. Doba uloženia zásielky je 48 hodín. Pri podaní alebo výdaji zásielky je potrebné postupovať podľa pokynov na samoobslužnom boxe.

Viac informácií nájdete na stránke obce www.nemecka.info.

Alexandra Barlová, Obecný úrad Nemecká

Automatický externý defibrilátor už aj v našej obci

Automatický externý defibrilátor (AED) je prenosný prístroj na poskytovanie prvej pomoci. Má jednoduché používanie, vydáva hlasové povely pre správny postup na podanie prvej pomoci, a to pri náhlom zastavení krvného obehu, pri osobe, ktorá nereaguje a nedýcha alebo nedýcha normálne, a pri následnej resuscitácii. Prístroj dokáže po umiestnení elektród analyzovať srdcový rytmus a po jeho vyhodnotení – ak je to potrebné – podá elektrický výboj. Osobu, ktorá podáva prvú pomoc, vedie aj k správne stláčaniu hrudníka, pretože resuscitáciu podporuje pomocou hlasových inštrukcií a rytmickým „fukaním“, takže ju pomáha vykonávať efektívne až do príchodu profesionálnych záchranárov. Defibrilátor nesmie byť použitý pri pacientoch, ktorí sú pri vedomí alebo sami dýchajú.

Podľa platnej legislatívy je obec, ktorá má viac ako 500 obyvateľov, povinná zabezpečiť, aby bol na verejne prístupnom mieste v obci dostupný aspoň jeden funkčný AED. Pre naplnenie tejto povinnosti obec Nemecká zakúpila defibrilátor Defi 5S a umiestnila ho na budovu hasičskej zbrojnice na Ulici Andreja Sládkoviča. Z dôvodu ochrany pred poveternostnými vplyvmi je umiestnený v skrinke, ktorá je zabezpečená kódom. Defibrilátor je monitorovaný kamerovým systémom. V prípade úmyselného poškodenia alebo neoprávneného použitia (bez pokynu záchrannej služby na linke 155) nedôjde len k finančnej škode, ale najmä môže prísť k ohrozeniu ľudského života. Do budúcnosti je plánované doplnenie ďalšieho AED, ktorý by mal byť umiestnený v Zariadení sociálnych služieb Hron v Štvrti kapitána Nálepku v časti Dubová.

AED je registrovaný na operačnom stredisku záchrannej zdravotnej služby. **V prípade potreby použitia prístroja je nutné najprv kontaktovať operátora linky tiesňového volania na č. 155**, ktorý poskytne kód pre otvorenie skrinky a tiež všetky potrebné inštrukcie na použitie defibrilátora v rámci telefonicky asistovanej neodkladnej resuscitácie.

Na obsluhu prístroja bolo v našej obci preškolených šesť osôb. Ich kontaktné údaje boli nahlásené na operačné stredisko tiesňovej linky a v prípade potreby budú privolané k asistencii pri jeho použití.

Čo robiť pri ohrození života a ako použiť automatický externý defibrilátor?

- Ak sa stanete svedkom udalosti, pri ktorej došlo k ohrozeniu života, zdravia, k vážnemu úrazu alebo nehode s vážnymi následkami, **bezodkladne volajte tiesňovú linku 155**.
- Ak operátor tiesňovej linky vyhodnotí stav pacienta tak, že je potrebný zásah s AED, kontaktuje určenú osobu obce Nemecká, ktorá bude vyslaná pre AED a dostaví sa s ním na dohodnuté miesto záchranu.

- **Po odsúhlasení operátorom linky 155** môže AED vyzdvihnúť aj sám volajúci alebo ju vyzdvihne iná osoba (napr. ak je na mieste udalosti viac osôb, ktoré môžu zatiaľ poskytnúť pomoc).
- Osoba, ktorá bude podávať prvú pomoc pred príchodom rýchlej zdravotnej pomoci, bude naďalej navigovaná operátorom linky 155 aj samotnou hlasovou navigáciou prístroja.
 - **Zapnite AED:** Stlačte zelené tlačidlo ON/OFF.
 - **Pripojte elektródy:** Prístroj vás vyzve, aby ste pripojili elektródy na hrudník pacienta. Na elektródach sú obrázky, ktoré ukazujú správne umiestnenie.
 - **Analyzujte srdcový rytmus:** AED automaticky analyzuje srdcový rytmus pacienta. Uistite sa, že sa pacienta počas tejto analýzy nikto nedotýka.
 - **Ak je to potrebné, podajte výboj:** Ak prístroj určí, že je potrebný výboj, vyzve vás, aby ste stlačili tlačidlo na jeho podanie. **Uistite sa, že pacienta sa nikto nedotýka!**
 - **Pokračujte v resuscitácii:** Po podaní výboja pokračujte v kardiopulmonálnej resuscitácii (KPR) podľa pokynov prístroja, až kým nepríde záchraná služba alebo pacient nezačne javiť známky života.

Pamätajte na to, že aj laicky poskytnutá prvá pomoc je lepšia ako žiadna pomoc! AED pacientovi nemôže ublížiť. Každý prístroj je navrhnutý tak, aby pri správnom použití pacientovi nikdy nepodal výboj bez predošlej analýzy. Jeho použitie je preto jednoduché a určené aj pre ľudí bez lekárskeho vzdelania, ktorí nemajú žiadne skúsenosti s použitím AED.

Dúfajme, že defibrilátor nebude musieť v našej obci nikdy použiť. Avšak pri ohrození života rozhoduje každá sekunda, preto veríme, že ak už k takej udalosti dôjde, AED pomôže zvýšiť šancu na prežitie pacienta.

Viac informácií nájdete na stránke www.aed.155.sk.

Alexandra Barlová,
Obecný úrad Nemecká
Foto: autorka

Nová knihovnička v našej knižnici

Život takmer každý deň prináša nejaké zmeny a tie sa tentoraz dotkli našej obecnej knižnice. Po pani Filipkovej, ktorej by sme sa touto cestou chceli poďakovať za doterajšiu prácu a čas, ktorý v knižnici strávila, sa od 1. apríla 2025 novou knihovničkou stala Mgr. Gabriela Schmidt. Meno je možno mnohým z vás neznáme, ale určite ste ju už mnohokrát stretli v uliciach Nemeckej alebo Dubovej. Aby sme ju priblížili aj tým, čo ju doteraz nepoznali, rozhodli sme sa ju „vyspovedať“.

Kým sa dostaneme k otázkam o knihách a knižnici, skúste našim čitateľom povedať niečo o sebe, odkiaľ ste, kde ste vyrastali a čo vás spája s našou obcou.

Pochádzam z Valaskej, ale keďže moja mama je z Dubovej, celé svoje detstvo som počas víkendov a prázdnin trávila práve v Dubovej. Moje detstvo sa spája najmä s tzv. starou Dubovou, kde býva moja stará mama Ružena Lukáčová. Mnohí ju poznáte práve cez tieto noviny a jej básne, ktoré tu

často bývajú uverejňované. Pomáhala som aj pri vydaní zbierky jej básní, ktoré možno tiež máte doma.

Kde ste predtým pracovali? Boli ste nejako spätá s knihami a knižným svetom?

Po vysokej škole som niekoľko rokov pracovala v Bratislave. Práve tam som mala možnosť každoročne s priateľmi navštevovať Bibliotéku, čo je najväčší veľtrh kníh na Slovensku. Zúčastňovala som sa často aj na besedách s autormi, na živých čítaniach. S mnohými autormi som v kontakte aj súkromne, mnohí sú moji osobní priatelia.

Ktorý zo spisovateľov je pre vás najcennejším kontaktom?

Je to prvý autor, s ktorým som bola v kontakte – Paulo Coelho. Jeho knihy som začala čítať ešte počas strednej školy a doteraz patria medzi moje najobľúbenejšie.

Z Bratislavy ste však odišli a teraz ste tu.

Áno, je to tak. Pred pár rokmi som sa vrátila na stredné Slovensko a rozhodla som sa založiť si tu rodinu. Mám tu príbuzných, známych a teraz už mám v Nemeckej aj svoju vlastnú rodinu.

Vráťme sa však ku knihám a knižnici. Aké knihy by sme našli u vás doma?

Moja osobná knižnica je veľmi obsiahla, nájdete tam knihy v slovenskom, anglickom, ale aj talianskom jazyku. Veľmi rada čítam, táto vášeň sa u mňa prejavila už v detstve. Prvá knižnica, ktorú som navštevovala, bola práve tá v Dubovej. Samozrejme, potom sa počet mojich čitateľských preukazov znásobil, keďže som študovala v iných mestách Slovenska. Aby som sa počas štúdia dostala aj k cudzojazyčnej literatúre, navštevovala som knižnicu v talianskom inštitúte. V mojej domácej knižnici by ste našli všetky možné žánre aj témy. Knihy mám rada.

Dnes sa číta oveľa menej ako v minulosti. Knižnice po celom Slovensku bojujú o čitateľov a sú nútené robiť mnohé zmeny, aby si čitateľov pritiahli a aj udržali. Máte už nejaké plány, ako zvýšiť počet návštevníkov a čitateľov? Aké akcie môžeme v knižnici očakávať?

Pevne verím, že sa našu knižnicu podarí zrevitalizovať. Rada by som obnovila a zmodernizovala jej knižničný fond, aby sa čitatelia dostali ku knižným novinkám. Ešte stále sú obľúbené

besedy a rozhovory s autormi, starší aj mladší sa určite radi stretnú s autorom knihy, ktorú práve čítajú. Chcela by som vytvoriť priestor na živé diskusie v diskusných kluboch pre zainteresovaných čitateľov, verejné čítanie na pokračovanie pre najmenších na detskom oddelení, ale aj mnoho ďalších aktivít.

Chceli by ste na záver ešte niečo odkázať našim čitateľom?

Podľa štatistík je kniha stále tým najnakupovanejším darčekom, ktorý poteší. Prináša nám iné, rôzne svety, do ktorých môžeme kedykoľvek vojsť. Môj svet – to sú vlastne dva svety. Prvým je ten, v ktorom budem vaša knihovnička, priateľka a mama. Druhým ten, v ktorom sa pri dobrej káve prenesiem do talianskeho Toskánska a prežijem romantickú lásku v knihe *Jedz, modli sa, miluj* alebo preletím do upršaného Londýna po stopách Harryho Pottera.

Budem sa tešiť na stretnutia s vami pri dobrej knihe v našej knižnici, aby sme sa spolu mohli preniesť za takýmto knižným dobrodružstvom.

Ďakujem za rozhovor.

Rozhovor pripravila: Zuzana Kováčová Švecová

Pastierske Vianoce vo farskom kostole

Obecný úrad spolu s farským úradom na sklonku minulého roka usporiadali vianočný koncert pod názvom *Pastierske Vianoce*. Konal sa v nedeľu 29. decembra vo večerných hodinách v našom kostole v Dubovej. Účinkovali v ňom speváčky Folklórneho súboru Bystrina z Banskej Bystrice, ľudová hudba Martina Pecníka, fujaristi Vladimír Homola, Matúš Fiľo a Michal Fiľo, ktorý bol zároveň autorom programu. Ďalej sa predstavili betlehemci z Heľpy a z najväčšej dialky pricestovali trombitáši folklórnej skupiny Javorník z Lúk v Púchovskej doline. Program moderoval Martin Kopor. Podujatie sa stretlo s priaznivou odozvou, farský kostol bol takmer plný.

Martin Lokša

Foto: Zuzana Kováčová Švecová

Jednota dôchodcov v Nemeckej

Aj v tomto roku sme našu činnosť začali aktívne. V spolupráci so Základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska (ZO JDS) Predajná sme zorganizovali autobusový výlet do Vysokých Tatier na Hrebienok, kde sme navštívili ľadový dom. Ľadová výzdoba bola venovaná 30. výročiu návštevy pápeža Jána Pavla II. vo Vysokých Tatrách. Po prehliadke Tatier sme

remesla. Pre veľký záujem o sladkú dobrotu skoro nestíhali vyrábať.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa žien sa deväť našich členiek zúčastnilo na krajskom slávnostnom posedení v reštaurácii Centrum vo Zvolene. Naša členka pani Marta Dejmeková tu predniesla príležitostnú báseň.

Z prípravy fašiangových šišiek

Medzinárodný deň žien vo Zvolene

sa presunuli do Popradu, kde sme si v Podtatranskom múzeu pozreli zaujímavú expozíciu o hrobke germánskeho kniežata z Popradu.

Na obecnej akcii *Fašange sa kráčia* sme sa podieľali ako spoluorganizátori. Dostali sme za úlohu prípravu tradičných pampušiek. Naše ženy cukrárky Kristína Furimská, Eva Bahýľová a Helena Gregorová sa aktívne zmocnili svojho cukrárskeho

Našou najdôležitejšou akciou bola výročná členská schôdza našej základnej organizácie, ktorá sa konala v dome služieb v Dubovej. Zúčastnila sa nadpolovičná väčšina našich členov, takže sme boli uznášaniaschopní. Schôdza prebiehala podľa prijatého programu. Vyhodnotili sme predchádzajúci rok a stanovili sme si plán činnosti na rok 2025. Našu výročnú členskú schôdzu poctili svojou účasťou predsedníčka Okresnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska Brezno Ing. Zlatica Masárová a starosta obce Nemecká Branislav Čižmárik, ktorí nás pozdravili slávnostnými príhovormi. Po ukončení oficiálnej časti schôdze nasledoval prípitok a malé občerstvenie. Pri príležitosti MDŽ sme popriali našim ženám všetko dobré a venovali sme im malý darček, ktorý nám vyrobili žiaci Spojenej školy v Nemeckej. Po druhej debате našich členov bola schôdza ukončená.

V závere chcem popriať našej organizácii veľa zdraru v tomto roku.

*Ján Sojak, predseda ZO JDS
Zdroj foto: autor*

Po zime prichádza jar a spolu s ňou rozkvitá aj náš stacionár

Vzácní čitatelia, v zime sme sa s vami rozlúčili s veľkými plánmi. Podarilo sa nám toho však omnoho viac! Ešte v decembri sme sa skontaktovali s Denným stacionárom Boženka, ktorý sídli v Brezne. Uskutočnili sme výlet do mesta Brezna a stretli sme sa s našimi priateľmi. Spoločne sme navštívili zrekonštruovanú zvonnicu na námestí. Zahriali sme sa punčom a posilnili ovocím. Prešli sme sa námestím, ktoré bolo bohaté na vianočné dekorácie. Stretnutie sme zakončili chutným obedom v pizzerii Barbaricum. Veríme, že začatá spolupráca bude pokračovať, a tešíme sa na ďalšie stretnutia.

Vianočné sviatky nám ubehli rýchlosťou blesku. Ani sme sa nenazdali a už sme opäť sedeli všetci za jedným veľkým stolom, pri novoročnej kapustnici. Okrem toho, že sme oslávili príchod nového roka, zaspomínali sme na časy, keď vznikol denný stacionár v Nemeckej. Práve 1. januára oslávil svoje šieste narodeniny a zároveň deviate narodeniny od prvého otvorenia brán

zariadenia, ktoré poskytuje sociálne služby. Zalovili sme v našich „memoároch“ a zospomínali na začiatky. Vtedy ešte nikto netušil, kam to všetci dotiahneme, čo všetko dokážeme a hlavne akú rodinu tu vytvoríme. Dôkazom toho sú tri kroniky plné fotografií a spomienok.

Nový rok sme rozbehli vo veľkom štýle. Prvá oslava jubilatov bola venovaná Martuške. K jej 75. narodeninám sme vybavili hudobný darček. Pán harmonikár Dušan vniesol do oslavy mladého ducha.

Z oslavy jubilatov sme sa vybrali do Banskej Bystrice. V zariadení KOMUCE oslavovali dvadsiate výročie otvorenia. S radosťou sme prijali pozvanie a ako darček sme si pre zamestnancov a klientov pripravili polhodinové pásmo. Vystúpili sme s tancami, básňou, ale aj s divadielkom. Atmosféra v zariadení bola sympatická. V závere návštevy sme si vyrobili „strom priateľstva“, ktorý sme venovali zariadeniu.

Naše každodenné činnosti nabrali nový nádych. Z jesennej výzdoby sme sa vrhli na výrobu tej zimnej. Pri vyrábaní sme použili rôzne prvky arteterapie. Uskutočnili sa prvé háčkovacie posedenia. Nezabudli sme ani na fašiangy. Výroba masiek nás vtiahla do sveta farieb, „trblietok“ a karnevalov.

Medzi týmito činnosťami sme stihli navštíviť aj Zariadenie sociálnych služieb Luna v Brezne. V našom vystúpení nechýbal tanec na pieseň *Čokoláda*. Divadelným vystúpením *Pampúšik* sme narobili chůtky všetkým prítomným. I vtipy boli. Slušné aj tie menej slušné, ale tak to v dobrej spoločnosti chodí, však to poznáte. Aj basu sme pochovali, aj sme si poplakali, ale najviac sme sa nasmiali. A tak to má byť.

No a aké by to bolo, keby sme neoslávili karneval u nás „doma“? Vystrojili sme si parádne masky, do ktorých sme sa poobliekali. Každá jedna sa prešla po červenom koberci a predstavila sa. Povieť vám, tento rok naši klienti skutočne kreativitou nešetřili.

Vo februári s nami oslávili úctyhodné narodeniny až štyri jubilantky, až štyri! Na ich počesť nás navštívil klavirista a spevák Miňo Kvietok spolu so sprievodom, s Miladkou Holicovou. Nedá sa slovami opísať, aká zábava tu bola. Tancovali aj tí, čo netancujú, spievali aj tí, čo nespievajú. A keď už skončili všetky oslavy a zábavy, prišiel pán starosta. S náručou plnou karafiátov vyčaril úsmev v očiach všetkým ženám. Poďakoval im za silu, odvahu a venoval im podnetné rozhovory.

Keďže v marci bol svetový deň poézie a celý mesiac je venovaný knihám, spríjemnili sme si čas provizórnym Hviezdoslavovým Kubínom. Besedou sme si pripomenuli krásu, ale aj vážnosť učiteľského povolania. Nezabúdame na podporu fyzických

schopností, ale ani na psychickú pohodu. Zároveň sa pripravujeme na dlho očakávanú zmenu, ktorá nás čaká v najbližších mesiacoch.

Možno sa k vám už dostala informácia, že náš stacionár čaká plánovaná rekonštrukcia od podlahy až po strop. Popri jarnom upratovaní si pomaly balíme veci, ktoré sa budú s nami sťahovať do neďalekej obce Predajná. Vďaka dobrým vzájomným vzťahom oboch obcí budeme môcť využívať priestory komunitného centra. Všetky bližšie informácie sú ešte v procese riešenia. Pevne veríme, že v čase vydania ďalšieho čísla budeme už presťahovaní.

Lucia Hladajová

Ružena Lukáčová **Vítazná pút**

Kladiem otázku sebe i nám:
Kde si silu bral
putovať cestou kríža sám?
Stáli sme opodiaľ,
niekto sa smial,
iný zas ručník dal.

Do Tvojich rán soľ sypali,
potupnou korunou kráľa vysmiali,
lásky kríž do našich srdiec vsádzali.
Nájdem tvoj prázdny hrob,
pútnika zo mňa rob.
Zvíťazím nad hriechom,
vstanem zo zeme útrov.

„Aleluja!“

Pod víťaznou vlajkou s Tebou kráčať chcem,
pokoriť tmu a žiť večný deň.
S láskou vnímaj svoju pút,
ticho kráčaj – nezablúď.

Naše nové javisko žije (aj) divadlom

■ Naš nový kultúrny dom začal slúžiť svojim občanom na plné obrátky. Okrem spoločenských stretnutí sa v jeho priestoroch od začiatku tohto kalendárneho roka uskutočnili už dve divadelné predstavenia. Prvé v nedeľu 23. februára odohrali ochotníci zo Šalkovej. Pod názvom *Nech žije premiér* uviedli komédiu súčasného českého autora Jiřího Růžičku. Divákov inscenácia zaujala najmä vďaka svojej aktuálnosti, pretože satiricky zobrazovala pomery v najvyššej politike, ktorá dnes poskytuje mnoho dôvodov na kritiku a výsmech. Šalkovskí divadelníci sa v našej obci predstavili pravdepodobne prvý raz v histórii.

Druhým hereckým kolektívom, ktorý nedávno účinkoval na našich doskách, bolo Medzibrodské kočovné divadlo. Ochotnícke divadlo v Medzibrode patrí k najstarším v našom regióne a v Nemeckej účinkovalo už mnohokrát. Na medzibrodských divadelníkoch obdivujem najmä ich súvislú snahu rozvíjať tradície ochotníckeho divadla, ktorá bola už viackrát korunovaná významnými úspechmi a ocenená v rámci postupových prehliadok, a to aj v najvyšších súťažných kolách.

Najnovší kus z ich divadelnej dielne má názov *Čipkár*. S hlavnými tvorcami inscenácie – so scenáristom Tomášom Pohorelcom a s režisérom Jurajom Haviarom – som sa stretol niekedy začiatkom minulého roka, aby sme sa porozprávali o čipkároch a čipkárstve v našom regióne. Veľmi ma potešilo, že na stvárnenie svojich zámerov si vybrali práve túto tému. Veď naši

predkovia čipkári, ktorí sa živilí priekupníctvom a s tovarom prebrádzali takmer všetky župy niekdajšieho Uhorska, výrazným spôsobom ovplyvnili život v dedinách nášho regiónu. Od nášho stretnutia neprešlo ani trištvrte roka a inscenácia bola na svete. Vlastne na javisku. Už dlhé roky je tradíciou, že premiérové predstavenie pred domácim publikom uvádzajú na Vianoce 25. decembra.

V nedeľu 16. marca sme mali možnosť *Čipkára* vidieť aj u nás v Nemeckej. Ako sa píše v bulletine inscenácie, hra prináša na divadelné dosky obrázky z medzibrodskej histórie. Hlavný protagonist, jeden z medzibrodských čipkárov (úlohu stvárnil Michal Sokol), na vlastnej koži skusuje množstvo spoločenských zmien, ktoré súviseli so striedaním politických režimov na našom území. Zápasí so životom, pritom stretáva ľudí s rozmanitými vlastnosťami a prioritami. A ku koncu svojej životnej púte bilancuje.

Bolo to zaujímavé a pôsobivé predstavenie. V postavách mohli diváci nájsť odvahu i zbabelosť, súcit aj egoizmus, lásku aj cynizmus. Pozornosť nepúťali len herecké výkony, ale aj nápadito riešená scéna a hudobné a spevácke vstupy, ktoré citlivo dopĺňali dej stvárnovaný na javisku. Naši diváci kolektív odmenili pozornosťou a nadšeným dlhotrvajúcim potleskom. V očiach viacerých diváčok sa v poslednej minúte emotívneho záveru predstavenia zaleskli slzy.

Téme čipkárstva sa venujem celý život, preto asi nemusím zdôrazňovať, s akým nadšením som privítal tento počín medzibrodských divadelníkov. Po zhladnutí predstavenia si dovoľm povedať, že zámer tvorcov bol korunovaný úspechom. Nie preto,

že hra čerpala z histórie nášho regiónu. To je, samozrejme, jej nezanedbateľná pridaná hodnota. Niekedy až nelútošným spôsobom nám pripomenula temnejšie stránky slovenskej histórie, ktoré súviseli s neludskosťou totalitných nedemokratických režimov v našej nie až tak dávnej minulosti, či už vo vojnovnej Slovenskej republike, alebo v komunistickom Československu. Fakt, že sa v týchto obdobiach „ohýbali chrbtice“ a zlyhávali tak politickí predstavitelia štátu, ako aj jeho radoví občania, si doteraz nie sme schopní pripustiť. Dôkazom toho, že ide o aktuálny a páčivý problém, je aj súčasná situácia v spoločnosti. Tu platí myšlienka, ktorá môže niekomu znieť ako ošúchaná fráza: ak sa nepoučíme z vlastnej minulosti, budeme nútení si ju prežiť znova. V tejto súvislosti nám môžu pomôcť aj také predstavenia, akým je *Čipkár* v podaní Medzibrodského kočovného divadla.

Škoda, že toto výborné predstavenie nenavštívilo viac divákov. Prázdnych stoličiek v hľadisku bolo veru dosť. Všetkým priaznivcom divadla, ktorí predstavenie v našom kultúrnom dome nestihli, vrelo odporúčam pozrieť si ho. O reprízy v našom regióne vzhľadom na jeho popularitu určite nebude núdza.

Martin Lokša

Zdroj foto: Facebook Medzibrodské kočovné divadlo

Spomienka na fašange...

Poslednú fašiangovú sobotu, ktorá tohto roku vyšla až na 1. marca, sa v sále kultúrneho domu uskutočnilo podujatie pod názvom *Fašange sa krátia*. Na jeho prípravu sa okrem starostu, obecných zamestnancov a poslancov obecného zastupiteľstva podieľali aj záujmové organizácie z obce. V sále boli pripravené stánky s fašiangovými jedlami: s kapustnicou, so zabíjačkovými špecialitami, šiškami a s vareným vínom. Program od druhej popoludní zabezpečili členovia folklórnej skupiny Čierťaž s ľudovou hudbou *Natura*, vo večerných hodinách ich vystriedala ľudová hudba *Veselí chlapi* z *Horhronia*. Kapustnicu uvarili naši hasiči, šišky vypražili členky jednoty dôchodcov. Mäsové výrobky na predaj ponúkala firma *Mäso Oceľ* z *Polomky*, ktorá

bola sponzorom podujatia. Akcia sa stretla s priaznivým ohlasom občanov, navštívili ju aj ľudia z okolitých obcí.

Podobné spoločenské podujatia sa dajú organizovať vtedy, ak sú naporúdzajú dobrovoľníci, ktorí sú ochotní venovať ich príprave svoje schopnosti, čas a energiu. Robia to v prvom rade pre ostatných občanov, aby ich potešili, ponúkli im možnosť na strávenie voľného času a aj istú formu spoločenského vyžitia. Je fajn, že takíto ľudia v našej obci stále sú.

Martin Lokša

Autor obrázka: Jaroslav Majerčík

Spojená škola v Nemeckej

Školský klub detí počas jarných prázdnin

Počas jarných prázdnin sme sa s deťmi zo školského klubu vydali na zaujímavé výlety, ktoré nám priniesli množstvo radosť, poznania a nových zážitkov. Každý deň bol výnimočný, všetky však spájali smiech, radosť, zvedavosť a neopakovateľné chvíle.

Bábkové divadlo a tvorivé dielne

Prvý deň sme navštívili Bábkové divadlo na Rázcestí v Banskej Bystrici. Už samotná cesta vlakom bola pre mnohých dobrodružstvom. Cieľom bolo divadelné predstavenie s názvom *Býk Ferdinand*. Pripomenulo nám, že odvaha byť iný, krásna mierumilovnosť a skutočná sila niekedy spočíva práve v tichu. Po jeho skončení sme sa presunuli do divadelnej kaviarne, kde nás čakali tvorivé dielne a každý z nás si vyrobil usmiateho ponožkového snehuliaka. Naša cesta pokračovala do nákupného centra na detské ihrisko, kde sa deti mohli dosýta vyblázniť. Spokojní sme sa spolu vrátili vláčikom domov.

Tatranský dóm na Hrebienku

Druhý deň nášho poznávania po Slovensku sme sa vybrali do našich veľhôr. Vysoké Tatry a vrch Hrebienok nás privítali nádherným snežným počasím. Zo stanice Starý Smokovec sme sa pozemnou lanovkou vyviezli na vrch Hrebienok, kde nás očaril nádherný Tatranský dóm. Obdivovali sme umelecké diela z ľadu. Témou výstavy bol Ján Pavol II., wawelská katedrála a Kostol sv. Vojtecha z Krakova. Po prehliadke si každý z nás odniesol malú pamiatku z obchodu so suvenírmi a plní radosť a zážitkov sme sa vrátili domov.

Ručná výroba papiera v Michalovej

Tretí deň naše kroky viedli do obce Michalová v okrese Brezno. Venovali sme ho remeslám a navštívili chránenú dielňu, kde sa ručne vyrába papier. V rámci mesiaca knihy sme sa dozvedeli o histórii písania – od papyrusu až po moderný papier. Sami sme si vyskúšali proces výroby papiera z bavlny, ktorá pochádzala z rastliny bavlník, a to od jeho rozdrvenia cez prelievanie až po

lisovanie. Veľmi nás to bavilo a boli sme hrdí, že máme svoj vlastnoručne vyrobený papier do knihy.

Každý deň nám priniesol niečo nové, poučné, zábavné. Tešíme sa na ďalšie dobrodružstvá v školskom klube detí.

Martina Brvenčková, Lucia Nátherová
Zdroj foto: autorky

Nemecká na sociálnych sieťach

Už je to raz tak, že paralelne s našim reálnym, skutočným svetom žijeme aj ten virtuálny. Ešte pred niekoľkými rokmi sme si nevedeli predstaviť, že raz budeme svoje názory, svoje životy zdieľať niekde, kde si ich bude môcť ktokoľvek pozrieť a prečítať. Ani to, že práve toto bude priestor, kde budeme hľadať iných, aby sme sa spolu s nimi stali súčasťou rôznych komunít a niekam patrili. A teraz je to aj priestor, kde prioritne hľadáme informácie, sledujeme, čo nové sa kde odohralo, kto čo povedal, urobil, dal vedieť svetu. Takto je už niekoľko rokov súčasťou našich životov aj virtuálna skupina *Novinky spod Hradiska – Nemecká, Dubová, Zámotie*.

Na facebooku bola vytvorená 26. novembra 2015. V tomto roku teda budeme oslavovať už desať rokov existencie, počas ktorej sme vám priniesli tisícky oznamov a správ, zdieľali s vami stovky fotografií z rôznych udalostí a akcií v obci, tešili sa s vami, keď sa vám niečo podarilo, či pomáhali zverejnením prosieb z rôznych oblastí života občanov v našej obci. Zdieľali sme spolu veselé, ale aj tie smutné udalosti, ktoré zasiahli aj do života a chodu našej obce. Od vzniku stránky na sociálnych sieťach je administrátorkou skupiny Zuzana Kováčová Švecová,

členka redakčnej rady Noviniek, ale zároveň aj poslankyňa obecného zastupiteľstva. Spolu s ňou skupinu v priebehu rokov administrovali aj ďalší členovia, napríklad Alexandra Barlová – zamestnankyňa obecného úradu či Zuzana Lokšová – členka redakčnej rady Noviniek.

Do jubilea nám síce ešte chýba niekoľko mesiacov, ale už teraz by sme vám radi priniesli niekoľko zaujímavých čísel a informácií zo života tejto našej virtuálnej komunity. Komunity, ktorá vďaka tomu, že nás čítate a zdieľate, už ďaleko presiahla hranice nášho chotára. Aktuálne našu stránku odoberá a sleduje viac než 1180 odberateľov z rôznych okresov, dokonca aj z rôznych štátov. Vaši známi, príbuzní a priatelia žijúci v krajinách ako Česko, Rakúsko, Nemecko, Veľká Británia, Írsko, Švajčiarsko, Francúzsko a Holandsko. Najčastejšie nás zo Slovenska čítali ľudia z miest a obcí Nemecká (20,5 %), Banská Bystrica (18 %), Brezno (10,8 %), Predajná (5,2 %), Brusno (4,1 %), Podbrezová (3,6 %), Bratislava (2,8 %), Jasenie (2,4 %), Zvolen (1,8 %) Medzibrod (1,6 %). Zo všetkých, čo si klikli aspoň na jeden príspevok na našej stránke, bolo 66,3 % žien a 33,7 % mužov.

Zaujímavé čísla z našich štatistík si môžete pozrieť aj v nasledujúcej tabuľke. Ide o sledované údaje za obdobie od 23. decembra 2024 do 22. marca 2025, teda celkovo za tri posledné mesiace.

Celkový počet pozretí príspevkov (videá, posty, príbehy)	131 300
Celkový počet návštev stránky	13 100
Počet reakcií (lajky, komentáre, zdieľania)	2 209
Počet pozretí najnavštevovanejšieho príspevku z kategórie oznamy (nové tel. č. MUDr. Kubiša)	18 300*
Počet pozretí najnavštevovanejšieho príspevku z kategórie pozvánka na akciu (Pastierske Vianoce)	1 908
Počet pozretí najpozeranejšieho krátkeho videa (video pozvánka na fašiangy)	2 634

* z toho 7454 do 24 hodín od uverejnenia

K štatistikám ešte niekoľko perličiek. „Klobáskové“ fašiangové video malo síce len pár sekúnd, ale v súhrne si ho pozrelo toľko ľudí, že celkový čas po sčítaní pozretí videa bol 2 hodiny a 46 minút. Video z fašiangovej oslavy – spevy skupiny Čierťaž si pozrelo spolu 1777 ľudí v celkovom čase 4 hodiny 42 minút. Trúbenie trombitášov z programu *Pastierske Vianoce* si pozrelo takmer 200 ľudí žijúcich mimo obce Nemecká. Najúspešnejšou fotoreportážou v posledných troch mesiacoch bola pietna spomienka 80. výročia udalostí vo vápenke, ktorá mala 4947 pozretí, z toho až 42 % bolo z celého Slovenska, mimo obyvateľov Nemeckej, Dubovej a Zámestia.

Ešte niekoľko najlepších čísel za minulý rok. Najčítanejším príspevkom za rok 2024 je oznam z júla o obmedzení dopravy pred spustením predajniarskej križovatky. Mal celkom 22 981 sledovaní, z toho až 22 083 bolo mimo občanov Nemeckej. Najčítanejšou fotografiou bol plagát na Dni obce Nemecká

s celkovým počtom 5447 pozretí. Najsledovanejším videom bolo spolu s vystúpením trombitášov na Vianoce aj vystúpenie Čierťaže na Radvanskom jarmoku s takmer tisícovou prezretí.

Na záver mi dovoľte už len krátke zamyslenie. Počas tých rokov, keď sme sa snažili sprostredkovať vám informácie, oznamy, fotografie či videá zo života a z diania v obci, sme sa stretli s rôznymi ľuďmi. Jedni sa tešili, že majú rýchlo poruke dôležité informácie, niekedy ešte skôr ako v tlačných novinách. Iných tešilo, že si tu našli oznamy, ktoré nemali možnosť zachytiť v obecnom rozhlase. Väčšinu tešili fotografie či videá z akcií, na ktorých možno aj chceli byť, ale nemohli alebo boli a takto si ich mohli pripomenúť. Medzi našimi čitateľmi sú však aj takí, ktorí neváhajú napísať aj do súkromnej správy hanlivú poznámku na nás či na našu prácu. Alebo nám píšú, že majú kalnú vodu, popred dom im behá cudzí pes alebo že zas niekde nesvieti lampa. Chápeme, že sú to pre vás dôležité témy, ale nie je v našich silách riešiť práve toto. Sme „len“ novinami. Na riešenie havarijných porúch sú tu priamo zamestnanci obecného úradu. Na stránke obce si môžete vyhľadať všetky potrebné kontakty a nahlásiť svoj problém. Takisto sa nám už nie raz stalo, že ste nás žiadali uverejniť niečo, čo sme uverejníť z objektívnych príčin nemohli. Snažíme sa, aby tento virtuálny priestor Noviniek bol naďalej bezpečným a pokojným miestom, kde nájdete aktuálne a čerstvé informácie v čase, keď nemáte v rukách tlačnú verziu našich novín. S radosťou zverejníme aj vaše oznamy či inzeráty, ak budú v medziach slušnosti a etiky. A tiež sa veľmi tešíme z toho, že na príspevky reagujete, čítate ich, komentujete a zdieľate a tak robíte našu virtuálnu komunitu živou.

Tak nech sa vám naše príspevky aj naďalej dobre čítajú. Všetkým našim sledovateľom za priazeň v predchádzajúcich rokoch ďakujeme.

Za redakciu Noviniek na facebooku

Zuzana Kováčová Švecová

Okrúhle výročie oslobodenia obce

■ Dňa 21. marca 2025 sme si pietnou spomienkou pri pamätníku na Ulici SNP pripomenuli 80. výročie oslobodenia našej obce.

Prvé jarné dni roku 1945 znamenali pre našu obec odchod okupantských nacistických vojsk. Ustupujúc pred rumunskými a ukrajinskými jednotkami, zanechávali za sebou spúšť. Zničené komunikácie, do povetria vyhodené mosty, vyhasnuté životy.

Po porážke povstaleckých vojsk v októbri 1944 nemecké jednotky obsadili aj našu obec. Napriek nebezpečenstvu aj potom našli niektorí naši obyvatelia odvahu udržiavať kontakt s partizánskymi skupinami v horách. Toto bol jeden z hlavných dôvodov tragédie na dnešnej Partizánskej ulici v Nemeckej nad mostom. Časť jej obyvateľstva privítala nový rok 1945 bez strechy nad hlavou, keďže v noci z 31. decembra na 1. januára boli skoro všetky drevené domy na pravom brehu potoka okupantmi vypálené. V januárových mrazoch sa tak rodiny, viaceré aj s malými deťmi, museli uchýliť k príbuzným v obci či na okolí. Veľkú odvahu preukázali aj obyvatelia odhodlaní pomôcť spoluobčanom židovského pôvodu, ktorí na povstaleckom území hľadali útočisko pred deportáciami do koncentračných táborov a neskôr aj pred istou fyzickou likvidáciou. Ich ukryvaním riskovali svoje životy napríklad členovia rodiny Rusnákovcov v Nemeckej či obyvatelia Halgašovie samoty nad Dubovou. Napokon sa začiatkom januára 1945 nemečianska vápenka pred Ráztockou dolinou stala svedkom jednej z najtragickjších vojnových udalostí na našom území.

Jednotky, ktoré z 21. na 22. marca 1945 oslobodili Nemeckú aj jej okolie, našli v obciach väčšinou vystrašené a zneistené ženy a starších ľudí s deťmi, keďže muži boli odvečení ustupujúcimi

nacistami. Po ich návrate sa obyvatelia, tešiaci sa z prvých mierových dní, s nadšením a chuťou púšťali do obnovy vojnou zničených hospodárskych hodnôt. Horšie to bolo s ranami na duši a prázdnyimi miestami po obetiach, ktoré pozostalým už nik nedokázal vrátiť. Aj keď po niekoľkých povojnových rokoch naša krajina opäť „vhupla“ do totality zavedenej novým spoločenským poriadkom, mierové roky predsa len znamenali koniec strachu pred priamymi vojnovými hrôzami.

V súčasnosti máme medzi sebou čím ďalej tým menej takých občanov, ktorí vedia o prežitých vojnových rokoch rozprávať. Vývoj situácie mimo územia našej republiky nás upozorňuje, že mierový život v Európe 21. storočia nemôžeme brať ako samozrejmosť. Mali by sme si však naplno uvedomiť, že medzi hlavné príčiny všetkých konfliktov patrí sebeckosť, ignorovanie demokratických princípov a často neschopnosť ľudí komunikovať navzájom. A spomenuté problémy a slabosti nie sú prítomné len v kruhoch mocných, vodcov a politických špičiek. Nachádzame ich vo všetkých vrstvách našej spoločnosti, teda aj medzi nami.

Dovoľte mi vyjadriť prianie, aby sme v nasledujúcich dňoch, mesiacoch aj rokoch spoločne urobili pre pokojný a hodnotný život v našej obci maximum, aby sme vzájomnou pomocou, toleranciou a spoločným úsilím neustále prispievali k dobrým vzťahom v našej obci, regióne a tým aj v celej našej spoločnosti.

Za spoluprácu pri organizovaní pietnej spomienky ďakujem Ing. Jurajovi Čreppovi, riaditeľovi Základne nepotrebného majetku v Nemeckej, a predsedovi Základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v Nemeckej Jánovi Sojakovi.

Branislav Čižmárik

Smutné 80. výročie

Pietna spomienka na obeť

Spomienková slávnosť venovaná obetiam tragédie v Nemeckej sa uskutočnila v piatok 10. januára. Začala sa o 11. hodine pietnym aktom priamo na mieste vraždenia – pri pamätníku umučených. Hlavnými organizátormi boli Múzeum SNP v Banskej Bystrici a naša obec. Nemeckú pri tejto príležitosti navštívil aj prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini, ktorý vystúpil s prejavom, podobne aj starosta obce Branislav Čizmarík. Z najvyšších politických predstaviteľov sa ďalej zúčastnili poslanci Národnej rady Slovenskej republiky Roman Malatinec a Miroslav Čellár, tiež zástupcovia ministerstva obrany, Vojenského historického ústavu a generálneho štábu ozbrojených síl. Z regionálnej reprezentácie to bol predseda Banskobystrického samosprávneho kraja Ondrej Lunter a krajskí poslanci za okres Brezno, primátor Banskej Bystrice Ján Nosko, primátor Brezna Tomáš Abel, zástupcovia Okresného úradu Brezno, banskobystrickej židovskej náboženskej obce, oblastnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Brezno, miestneho vojenského útvaru a tiež viacerí starostovia z horehronského regiónu.

Foto: Roman Čief

Po pietnom akte pri pamätníku prezident Peter Pellegrini navštívil so starostom obce a s riaditeľom Múzea SNP Marianom Uhrinom priestory múzea pri vápenke a následne sa zúčastnil aj na programe v kultúrnom dome. Historik Múzea SNP v Banskej Bystrici Juraj Lepiš prostredníctvom obrazovej prezentácie priblížil publiku základné informácie o tragických udalostiach a aj nové poznatky, ktoré vyplynuli z historického výskumu v posledných rokoch. Starosta Branislav Čizmarík hosťom odprezentoval, ako sa rozvíja partnerstvo medzi gréckou samosprávou Kalavryta a našou obcou, ktoré bolo nadviazané na základe

podobných tragických udalostí počas druhej svetovej vojny. S vojenskými piesňami vystúpili členovia folklórnej skupiny Čierťaž. Báseň *My mŕtvi žalujeme* predniesol poslanec obecného zastupiteľstva Peter Marčok.

Nové poznatky o nemečianskej tragédii

Hoci sme tejto téme venovali v našich Novinkách už ne jeden príspevok, považujem za dôležité podeliť sa s čitateľmi o poznatky, ktoré aj pre mňa boli nové a ktoré boli publikované v poslednom období. Písal o nich najmä historik Anton Hruboň, ktorý sa venuje moderným dejinám Slovenska aj Európy, pričom sa zameriava na historické aj súčasné podoby fašizmu. V posledných rokoch vydal množstvo zaujímavých štúdií aj knižných publikácií o spoločenskom a politickom dianí počas vojnovnej Slovenskej republiky a o osobnostiach, ktoré v tom čase určovali jeho chod (*Alexander Mach – radikál z povolania, Mýtus a kult Jozefa Tisa, Fašizmus náš slovenský* a iné). Venoval sa aj konkrétne činnosti Pohotovostných oddielov Hlinkovej gardy. Niektoré z týchto jednotiek sa počas SNP a po jeho potlačení dopúšťali ťažkých zločinov a podieľali sa aj na vraždení v Nemeckej.

Niektorí zločinci boli súdení hneď po vojne, väčšinou dostali veľmi nízke tresty. No veľký proces s gardistami, ktorí sa zúčastnili na vraždení v Nemeckej, sa konal až v roku 1958 v Bratislave. Išlo o oddiel, ktorý sa sformoval v Považskej Bystrici a ktorý koncom roka 1944 poverili protipartizánskymi akciami v srdci povstania – v Banskej Bystrici a na jej okolí.

Organizátori procesu v tom období rozšírili na verejnosť správu, že pri búraní starého kina v Banskej Bystrici sa našli dokumenty, ktoré potvrdzovali zodpovednosť gardistov za tragédiu. Ako konštatuje historik Anton Hruboň, nebola to pravda. Napriek tomu sa obvinení z tých najťažších zločinov navzájom usvedčili. Pre objektivitu treba zdôrazniť, že tento proces vtedajšie vládne a stranícke orgány využili na vlastnú propagandu, preto bol vo veľkom medializovaný a podrobne zdokumentovaný aj filmovými zábermi. Jedným z jeho cieľov bolo napríklad zvaliť časť viny na predstaviteľov katolíckej cirkvi.

Do tohto textu by sa nám nezmestil podrobný rozbor venovaný všetkým obvineným, preto som sa rozhodol vybrať aspoň jedného z hlavných odsúdených Leona Buntu. V garde pôsobil vo funkcii zbrojníka a ako veliteľ skupiny gardistov sa priamo zúčastňoval na represáliách. V procese s gardistami bol teda ústrednou postavou.

Zaujímavým svedectvom, o existencii ktorého sa dlho nevedelo, sú hlásenia agenta Štátnej bezpečnosti (ŠtB), ktorý bol nasadený do cely Leona Buntu. Úlohou agenta bolo „vyťahovať“ z neho informácie, ktoré zamlčal alebo popieral počas výsluchov. Jeho hlásenia nemohli byť použité ako dôkazný materiál, hoci obsahovali množstvo podrobností. Nemusia byť, prirodzene, bezvýhradne hodnoverné. Možno ich však určite pokladať za dôveryhodnejšie ako protirečivé výpovede obvinených. Podrobne sa tejto téme venuje Anton Hruboň v práci *Nové zistenia o represáliách POHG a Einsatzkommando 14 v Nemeckej v správach agenta ŠtB*, ktorý bol uverejnený v časopise *Vojenská história* (č. 4/2012). Tu možno nájsť ich doslovný prepis.

Bunta svojmu „spoluväzňovi“ prezradil, že s nápadom využiť vápenku na vraždenie a zahľadenie stôp neprišli nemeckí okupanti, ale gardisti. Najprv mu tvrdil, že gardisti pri popravách len asistovali, ale neskôr, keď si agent získal jeho dôveru, priznal, že on ako veliteľ vlastne riadil celú akciu a že gardisti boli aj jej hlavní vykonávatelia.

Pri čítaní týchto hlásení si človek má možnosť uvedomiť, v akom psychickom stave sa nachádzal obvinený Leon Bunta. Na jednej strane ľutoval, že medzi stovkami zavraždených bolo množstvo malých detí. Keď do ich spoločnej cely pribudol zaistený kňaz, potešil sa, že sa mu môže vypovedať. Aj jemu

Areál vápenky po skončení vojny
Zdroj foto: <https://history.noviny.sk>

podrobne vyrozprával, čo sa pri vápenke dialo. Na druhej strane sa snažil vyvliecť zo zodpovednosti, že celú akciu riadil on, že gardisti riadili vraždenie aj obsluhu pece. Neľutoval, že páchaným zverstvám nezamedzil, ale mrzelo ho, že sa so spoluobvinenými nedohodol, ako budú vypovedať a ako čo najviac viny poprieť. Na jednej strane sa veľmi bál o svoj život a o to, čo s ním ďalej bude, na druhej strane mu bolo ľúto, že nestačili

do roku 1989 bola účasť na takýchto akciách povinná, čo v mnohých vyvolávalo nechut.

Pre súčasných politikov sa takisto účasť na oslavách a pietnych aktoch stáva viac-menej povinnou jazdou (opäť – česť výnimkám!). Ako teda prispieť k tomu, aby pamiatka na obete týchto najhroznejších činov, ktorých je človek schopný, nevyprchala? Tu sa otvára priestor dokorán pre nás pedagógov, najmä

Leon Bunta pred súdom v roku 1958
Zdroj foto: <https://history.noviny.sk>

zlikvidovať oveľa viac nepriateľov. Najväčšiu nenávisť prechovával voči Čechom a Židom. Zdalo sa mu logické, že slovenských väzňov museli popraviť aj s rodinami vrátane žien a detí, aby nezostali potomkovia, ktorí by sa im v budúcnosti mohli pomstiť či usvedčiť ich.

Ešte k počtu obetí, ktorý sa už s veľkou pravdepodobnosťou nepodarí stanoviť presne. Odhady historikov hovoria o 400 až 900 zavraždených. Ak máme veriť Buntovmu svedectvu, že k vápenke boli obeť dovezené na dvanástich nákladných autách, možno sa prikloniť k tej dolnej hranici.

Leon Bunta bol podľa všetkého zaslepený fašistický radikál, ktorých – žiaľ – na Slovensku v tom čase nebolo málo. Jeho všeobecný rozhľad o politike bol minimálny, no bol naočkovaný tými najhoršími myšlienkami primitívnej ľudáckej propagandy. Považoval sa za kresťana, jeho uvažovanie a konanie však bolo od kresťanstva veľmi vzdialené.

Zástupca veliteľa Leon Bunta bol za svoju činnosť odsúdený dvakrát. Prvý, štvorročný trest si odsedel hneď po vojne. V druhom procese, ktorý prebiehal v roku 1958 a podľa niektorých

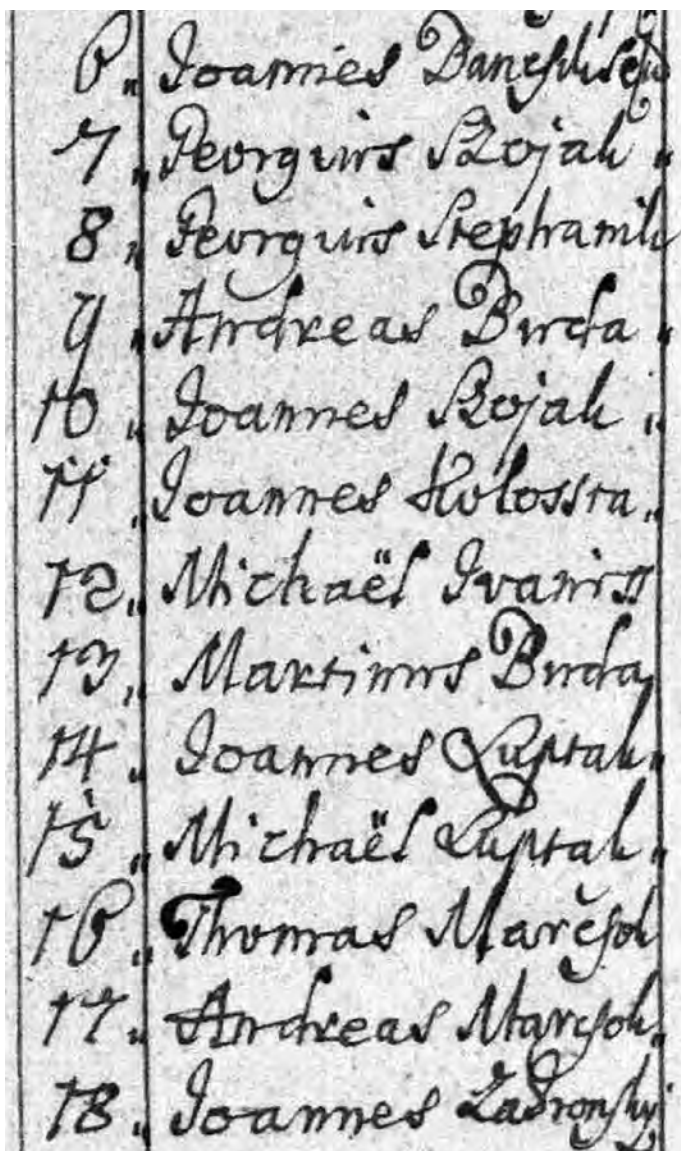
Sochárka Klára Patakiová pri práci na makete sochy pamätníka v Nemeckej
Zdroj foto: <https://history.noviny.sk>

pre dejepisárov, ale napríklad aj vyučujúcich etickej či náboženskej výchovy. Veď naším hlavným poslaním je nielen odkrývať svojim žiakom nové obzory, ale aj rozvíjať v nich empatiu, súcit s utrpením iných a schopnosť postaviť sa na správnu stranu aj v zložitých situáciách, ktoré nám život prináša.

Martin Lokša

O našich najstarších priezviskách Kološovci

Priezvisko Kološta bolo až do prvej polovice 20. storočia typické najmä pre Zámotie. Najstaršie súpisy obyvateľov tejto dedinky pochádzajú z rokov 1715 a 1720. Podľa nich vieme, že v tomto období ešte žiadni Kološovci v Zámotí ani na blízkom okolí nežili. Zmienku o obyvateľoch s týmto menom nachádzame až v období panovania Márie Terézie, v písomnostiach tereziánskeho urbáru z rokov 1770 a 1771. Medzi poddanými v Zámotí sa objavuje sedliak Ján Kološta, ktorý bol zapísaný ako *Ioannes* alebo *Jano Kolossta*. Medzi roľníkmi v okolitých dedinách sa toto priezvisko nevyskytovalo.

Ján Kološta v tereziánskom súpise obyvateľov Zámotia z roku 1770 (ako 11. v poradí)

Aj v zoznamoch obyvateľov zo začiatku 19. storočia máme zámotianskych Kološovcov doložených len v jednom dome. Podľa *Conscriptio animarum* – súpisu duší (čiže veriach farnosti) z roku 1802 tu žila rodina 50-ročného Michala Kološtu a jeho manželky Márie. Mala spolu desať členov vrátane maloletých detí. Keď miestny farár s odstupom dvoch desaťročí – v roku 1822 – súpis zopakoval, v dome žila gazdiná-vdova Mária Kološová s potomkami: so synmi Martinom, Jánom a Michalom aj s ich rodinami. Bývalo tu dokopy 13 ľudí vrátane jedného sluhu a jednej slúžky, čo svedčí o tom, že išlo o relatívne majetných sedliakov. Dom mal číslo 15 a prímenie, ktoré sa zhodovalo

s priezviskom obyvateľov – *do Kološov*. S najväčšou pravdepodobnosťou stál v miestach, kde z hlavnej uličnej zástavby odbočá cesta smerujúca popod cestný most do Doliny, teda oproti kostolíku, ktorý však ešte neexistoval.

Ďalším míľnikom v našom prehľade je rok 1869, z ktorého sa nám zachovali až dva písomné pramene. Prvým sú výsledky sčítania ľudu (uložené v Štátnom archíve v Banskej Bystrici) a druhým súpis duší uložený na našom farskom úrade. Ak spojíme informácie z oboch zdrojov a z katastrálnej mapy obce, ktorá vznikla v roku 1874, získame o živote kološovskej rodiny celkom plastický obraz. Obyvatelia s týmto priezviskom žili už vo dvoch domoch. V oboch prípadoch išlo o relatívne majetné rodiny.

V drevenom dome číslo 13 žil Štefan Kološta s manželkou Máriou a so štyrmi neplnoletými deťmi Jurajom, Štefanom, Jánom a Máriou. Štefan bol potulným obchodníkom-čipkárom a v čase súpisu sa zdržiaval na obchodnej ceste v Hevešskej župe (v dnešnom Maďarsku). Jeho 13-ročný syn sa obchodovaniu priučal ako obchodnícky sluha. Rodina zamestnávala sluhu aj slúžku a chovala dva kone, dva voly, kravu, štyri kusy mladého dobytku, desať oviec a jednu sviňu. Túto drevenicu môžeme stotožniť s pôvodným kološovským domom, ktorý existoval už na začiatku 19. storočia.

Výrez z mapy Zámotia z roku 1874. Murovaný dom richtára Jozefa Kološtu s číslom 44 stál na parcele č. 90, drevenica Štefana Kološtu s číslom 13 stála na parcelách č. 87 a 88. Na parcele s č. 89 stál kostolík.

Druhý kološovský dom mal číslo 44. Súpis duší uvádza, že stál *pri kaplnky*, teda v blízkosti zámotianskeho kostolíka. Môžeme ho stotožniť s murovanou stavbou, ktorá sa na spomínanej historickej mape napája na objekt kostolíka z južnej strany. Predpokladáme, že bol postavený približne v tom istom období ako kostolík, teda okolo roku 1835. Obývala ho rodina roľníka a obecného richtára Jozefa Kološtu a jeho manželky Márie. Ich 18-ročný syn Jozef bol čipkárom a obchodoval s otcovým majetkom. Ten totiž vzhľadom na svoju richtársku funkciu nemohol absolvovať dlhé obchodné cesty a musel sa zdržiavať v dedine. Druhý mladší syn Ondrej pomáhal bratovi v kupčení ako sluha. Ich súrodenci Cyprián a Agnesa boli ešte malé deti. Zároveň rodina – aspoň na vtedajšie pomery obce – dosvedčuje počet chovaných hospodárskych zvierat: jeden pár koní, tri páry volov, dve kravy, tri kusy mladého dobytku, 21 oviec, dve kozy, štyri svine a šesť včelstiev. Rodina gazdovstvo opatrovala s pomocou jedného-dvoch sluhov a slúžky. V dome navyše žil

aj mladý manželský pár Juraja a Márie Liskajovcov zo susednej Predajnej aj s novonarodenou dcérou. Pred polrokom im pri veľkom požiari zhorel dom a rodina zámoštianskeho richtára ich prichýlila v núdzi.

Niekedy koncom 19. storočia začala vznikať tá časť Zámestia, ktorá bola nazvaná *Dolný koňieč* alebo inak *Do Dousov*. Ide o súčasnú zástavbu medzi cintorínom a *Dolnou školou*. Táto časť obce zastavaná po oboch stranách cesty sa v medzivojnovom období začala volať aj *Americká ulica*, pretože každý dom, ktorý v nej postavili, mal svojho Amerikána. Pravdepodobne najstarším obydľím v tejto časti dedinky bola Kološtovia drevenica, ktorá už dnes neexistuje. Stála na západ od cintorína v jeho bezprostrednej blízkosti. V medzivojnovom období bola jej majiteľkou vdova Mária Kološtová, rodená Kleskeňová, ktorá tu bývala so svojimi piatimi deťmi. S veľkou pravdepodobnosťou možno povedať, že ich predkovia boli zakladateľmi *Dolného konca*, keďže ostatné domy v tejto časti vyrástli v neskoršom období, až začiatkom 20. storočia, a neboli postavené z dreva, ale murované. Údaje o tom, aké príbuzenské väzby ich spájali s Kološtovcami z *Horňého konca*, by sme mohli získať štúdiom starých cirkevných matrik z 19. storočia.

Stará kološtovská drevenica s krytým podbráním v roku 2003
Foto: Peter Berčík

Pôvodne kološtovský, neskôr murgašovský domček za kostolíkom
Zdroj foto: Ján Murgaš

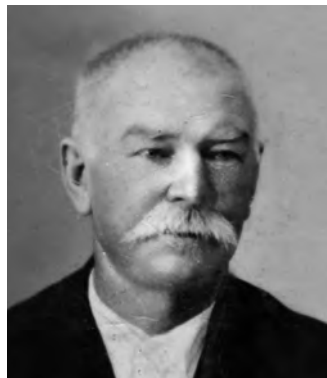

Gazdiná Mária Kološtová od Dousov
Zdroj foto: autor

V prvej polovici 20. storočia sa rodiny Kološtovcov ešte rozšírili. Časť potomkov naďalej obývala staré usadlosti zdedené po predkoch, iní si postavili aj nové domy. Najstaršiu kološtovskú usadlosť v centre obce dodnes pripomína tradičná drevenica s krytým podbráním, ktorá stojí hneď poniže odbočky do Doliny. Vďaka tomu, že je už dlhé roky neobývaná, si zachovala podobu, akú mala aj približne pred sto rokmi. Pravdepodobne bola rodičovským domom Ludvika Kološtu, ktorý si v 20. rokoch 20. storočia v jej záhrade postavil nový murovaný dom (toto obydľie si neskôr prestaval Ján Murgaš, ktorý ho obýva dodnes).

V starom murovanom dome za kostolíkom neskôr býval Cyprián Kološta, syn spomínaného richtára Jozefa Kološtu. Po ňom tento príbytok užívala jeho dcéra Angela Murgašová s rodinou, ktorá tu istý čas v polovici 20. storočia prevádzkovala trafiku.

Kološtovci v priebehu 20. storočia bývali aj v iných zámoštianskych domoch. V dreveničke u *Handrlav*, ktorá stojí na hornom konci dodnes, býval učiteľ Ján Kološta, syn spomínaného Ludvika Kološtu. Ďalší bývali v drevenici u *Vendzov*, stojacej oproti bývalej *Hornej škole*.

Ludvik Kološta (1884 – 1951)
Zdroj foto: Ján Murgaš

Angela Murgašová,
rod. Kološtová (1888 – 1971),
spoza kostolíka
Zdroj foto: Ján Murgaš

Pri tejto príležitosti nemôžeme zabudnúť ani na usadlosť Kološtovcov v *Panskej záhrade*. Okolo roku 1970 musel byť dom asanovaný, pretože prekážal stavbe cestného mosta, ktorý bol potrebný pre novú komunikáciu z Banskej Bystrice do Brezna.

V druhej polovici 20. storočia sa obyvatelia s priezviskom Kološta zo Zámestia rozšírili aj do Nemeckej a do „novej“ Dubovej, ktorá vznikla v bezprostrednej blízkosti rafinérie Petrochema.

Koncom 20. storočia žilo najviac ľudí s týmto priezviskom práve v našej obci. Niekoľkí boli evidovaní tiež v Podbrezovej, Brezne, Banskej Bystrici, vo Zvolene, ale napríklad aj v Trenčíne, Novej Bani či na okolí Martina. Záverom dodávam, že v súčasnosti je v celej Nemeckej k trvalému pobytu prihlásených dvanásť obyvateľov s priezviskom Kološta a Kološtová.

Martin Lokša

Dobrovoľný hasičský zbor v Nemeckej

Mikuláš a Vianoce

Šiesty december je venovaný práve tým najmenším – našim deťom. Sviatok sv. Mikuláša je neoddeliteľnou súčasťou života aj v našej obci, kde kultúrna komisia pozvala Mikuláša osobne. Spolu s anjelkami a čertom rozdal deťom mikulášske balíčky s fúrou sladkostí a dobrôt. Dobrovoľní hasiči z Nemeckej si pre „detváky“ pripravili detský aj dospelácky vianočný punč spolu so sladkými šiškami.

Už 2. ročník vianočného punču, ktorý organizuje náš dobrovoľný hasičský zbor, sa minulý rok konal 20. decembra so začiatkom o 16.30 pri vianočnom stromčeku na Ulici SNP v Nemeckej. Vianočná atmosféra bola spretrená stretnutím so známymi, s kamarátmi či rodinou pri voni škorice, vínka a vianočného korenia, ktoré náš punč ponúkal. Mohli ste si pochutnať na famóznejskej kapustnici či dokúpiť si posledné darčeky pre vašich blízkych. Ďakujeme všetkým našim hosťom, ktorí prišli, a samozrejme, ďakujeme aj občanom, že si v tomto predvianočnom období našli aspoň kus času a oddýchli si od predvianočného zhonu.

Hasičský ples

S príchodom nového roku sa rozbieha aj plesová sezóna. Ples organizovaný naším zborom je už každoročnou kultúrno-spoločenskou udalosťou. V poradí 9. ročník hasičského plesu sa konal 15. februára v estrádnej sále kultúrneho domu v Podbrezovej. Nie je tajomstvom, že sa teší čoraz väčšej obľube. Z roka na rok posúvame hranice našich možností, aby sme pre našich hosťov pripravili nezabudnuteľné chvíle.

Do tanca zahrala hudobná skupina Obzor z Čierneho Balogu a ľudová skupina Hron. Hostia mohli vidieť aj ukážku latinsko-amerických tancov v podaní skupiny Latin Dance Fusion, Video kútik 360° a mnoho iného.

V mene výboru Dobrovoľného hasičského zboru (DHZ) Nemecká by sme sa radi poďakovali všetkým sponzorom, ktorí akýmkoľvek darom či finančným prostriedkom prispeli k ľahšiemu priebehu tejto kultúrno-spoločenskej akcie:

Obecný úrad Nemecká; Denný stacionár Nemecká – Lucia Hľadajová; Spolok bývalých urbarialistov, pozemkové

spoločenstvo Nemecká – Ing. Juraj Peťko; COOP Jednota Brezno; MO SRZ Podbrezová – Miroslav Lang; Štátna ochrana prírody SR – Mgr. Branislav Piši; Splav Hrona Dronte – Adam Pančík, Alexandra Pančíková; Pohostinstvo v Nemeckej – Eliška Kleskeňová; KVETINKOVO – Zuzana Murgašová; Banskobystrický pivovar URPINER; šperkárka Katarína Žiak; šperkárka Katarína Šuchová; KOOR s. r. o.; Natural Slovakia s. r. o. – Vlasta Balciarová; Osko a. s. – Pavol Kováčik; Štátna opera v Banskej Bystrici; Boosters, online marketing – Martin Bulák; Zuzana Kováčová Švecová; Ján Pavelka; Kamilka Lupťáková; Martin Schuster; Martina Marčoková; Pavel Marčok st.; Anna Dzurmanová; Matúš Bireš; Paula Huťová; Eva Pavlovová; Gabriela Schmidt; partia „kočíkárov“.

Ďakujeme aj tým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na prípravách a organizácii samotného plesu. A ďakujeme hlavne hosťom za prejavenu priazeň a dôveru. Veríme, že sa v zdraví stretne aj budúci rok na jubilejnom 10. ročníku.

Výročná schôdza

Druhú marcovú sobotu sa uskutočnila výročná členská schôdza DHZ Nemecká. Predseda zboru predniesol správu o činnosti za rok 2024, plán hlavných úloh na rok 2025, správu o hospodárení, ako aj správu revíznej komisie. Následne boli jednotlivé návrhy odhlasované a schválené.

Plameň – zimné kolo

Zimné kolo hry Plameň, ktoré každoročne organizuje Územná organizácia Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR Brezno, sa konalo 16. marca 2025 sa na póde Mestskej športovej haly v Brezne. Súťažilo sa v šiestich vekových kategóriách a z celého okresu sa tu stretlo 18 súťažných družstiev. Dobrovoľný hasičský zbor Nemecká na tomto podujatí reprezentovalo päť súťažných družstiev. Podstatou súťaže bolo preveriť mladých hasičov najmä v oblasti pravidiel, šikovnosti a tímovej spolupráce. Naše deti súťažili v troch rôznych disciplínach, a to v štafete dvojíc, v uzlovej štafete a v štafete 5 × 30 metrov.

Ako vždy, aj teraz sa môžeme pochváliť nádhernými výsledkami.

Družstvo mladších chlapcov s najmladšími súťažiacimi

Vítané družstvo starších dievčat s putovným pohárom

- Družstvo starších dievčat (N. Môciková, V. Môciková, T. Košťalová, J. Lokšová, N. Chválíková) získalo zaslúžené 1. miesto a putovný pohár za najrychlejšiu uzlovú štafetu, ktorú zvládlo za 31 sekúnd.
- Družstvo mladších chlapcov A (J. Kotlár, M. Siman, S. Marková, E. Falátová, K. Štajerová) obsadilo krásne 3. miesto vo svojej kategórii.
- Družstvo mladších chlapcov B (A. Šovčík, J. Balco, E. Falátová, M. Siman, J. Kotlár), v ktorom súťažili prváčikovia Jakubko a Adamko a ktoré doplnili ich kamaráti, nezaháľalo a na svojej prvej súťaži obsadilo zaslúžené 6. miesto.
- Družstvo starších chlapcov (O. Dzurman, S. Kotlár, M. Klíbaný, A. Daxner, R. Rojík) taktiež vybojovalo nádherné 1. miesto.
- Družstvo dorastencov (Z. Štajer, F. Pavlovský, O. Bartoš, E. Dunajská, M. Andreutti) nezaháľalo a umiestnilo sa na 2. mieste.

Tieto úspechy by neboli dosiahnuteľné bez našich vedúcich mládeže, ktorí úpenlivo a prácne trénovali naše deti. Veľká vďaka patrí Paľovi Marčokovi a Elene Horváthovej. Prajeme im veľa ďalšej snahy a pevných nervov do budúcich súťaží pri výchove hasičskej mládeže.

Na záver sa chcem poďakovať členom a členkám, ktorí sa aktívne podieľajú na rôznych akciách organizovaných naším zborom. Čitateľom prajem pokojné prežitie veľkonočných sviatkov v rodinnom kruhu.

*Tomáš Marčok, člen výboru DHZ Nemecká
Zdroj foto: autor*

Čo máme nové za zelenými stolmi

V polovici marca sa skončili súťaže 5. a 6. ligy Oblastného stolnotenového zväzu Banská Bystrica. V oboch ligách sme mali opäť zastúpenie, preto sa v nasledujúcich riadkoch budeme venovať nedávno skončenej sezóne 2024/2025.

Rovnako ako vlni, aj teraz pokračovala naša spolupráca s Podbrezovou a do súťažného ročníka sme nastupovali pod názvom STK Dubová-Podbrezová. Po postupe „áčka“ do tretej ligy účinkovali naše ďalšie družstvá ako „B“ a „C“ tím v oblasti 5., resp. 6. lige. Domáce zápasy sme hrávali v športovej hale v Nemeckej.

5. liga – 6. miesto „B“ tímu

V 5. lige (10 družstiev) skončilo naše „béčko“ na 6. mieste, čím obhájilo umiestnenie z minulej sezóny. V 18 zápasoch sme zaznamenali 7 víťazstiev, 2 remízy a 9 prehier, čo v konečnom súčte znamenalo 34 bodov. Za piatym Lučatínom „C“ sme zaostali len o jeden bod. „So šiestym miestom sme spokojní, nakoľko cieľ pred sezónou bol zachrániť sa. Počas celého súťažného ročníka sme sa pohybovali v strede tabuľky a už v predstihu sme náš cieľ splnili. Od budúcej sezóny očakávame, že sa nám bude dariť aspoň tak ako v tejto skončenej,“ povedal vedúci družstva Peter Sojak.

Za družstvo nastúpili vo všetkých osemnástich stretnutiach P. Dančo a P. Kohút. Pätnásť zápasov odohral Š. Živor. Na pozícii štvrtého hráča sa vystriedali M. Pajonk, E. Prokopec, L. Kúth, I. Šnírer, M. Špalek, J. Suchý a L. Kuna. V úspešnosti jednotlivcov sa z našich stolných tenistov najvyššie umiestnil Peter Dančo, ktorý mal 66,20 % úspešnosť v dvojhrách (14. miesto) a 72,22 % vo štvorhrách (7. miesto).

6. liga – 4. miesto „C“ tímu

V 6. lige (10 družstiev) patrí na konci sezóny nášmu „céčku“ 4. miesto, čo je rovnaké umiestnenie ako vo vlnajšom súťažnom ročníku. V 18 zápasoch dosiahli naši hráči 11 víťazstiev a 7 prehier. Spolu sme tak získali 40 bodov. S obhajobou štvrtej priečky bol spokojný aj vedúci družstva Jaroslav Hronček: „Káder je stabilizovaný a dostatočne skúsený. Obrazom výkonnosti je umiestnenie v hornej polovici tabuľky. Poďakovanie patrí všetkým hráčom a obci Nemecká za vytvorené podmienky.“

Z jedenástich stolných tenistov, ktorých sme mali na súpiske, nastúpilo počas sezóny do ligových stretnutí až desať hráčov. Najviac zápasov odohrali M. Pajonk, T. Kubej, J. Suchý a J. Hronček. Za nimi nasledovali I. Šnírer, P. Sojak, P. Benko, L. Kuna, Š. Živor a L. Kúth. V úspešnosti jednotlivcov bol najvyššie Maroš Pajonk, ktorý mal 58,93 % úspešnosť v dvojhrách (19. miesto) a 64,29 % vo štvorhrách (15. miesto). Spomenúť musíme aj Ivana Šnírera, ktorý v prvej polovici sezóny nútene pauzoval pre zranené rameno. Do druhej časti však nastúpil vo veľkom štýle a pravidelne patril k najlepším hráčom nášho družstva. Jeho body boli pre tím prínosom a nebyť spomínaného zranenia, vinou ktorého nemal odohraný dostatočný počet zápasov,

pravdepodobne by sa v hlavnom rebríčku úspešnosti pohyboval v prvej päťke v dvojhrách a vysoko by sa nachádzal aj vo štvorhrách.

Obidva tímy zopakovali svoje umiestnenia z predchádzajúcej sezóny, s čím boli spokojní i vedúci družstiev. Naše „áčko“ čakajú v 3. lige do konca apríla ešte štyri súťažné stretnutia. Po nich vám prinesieme opäť aj krátke zhodnotenie.

*Tomáš Kubej
Foto: Peter Sojak*

Naši predkovia čipkári

Téma čipkárstva je pravidelným čitateľom našich Noviniek známa. Často o nej píšem, pretože čipkárov – trhových obchodníkov s čipkami, látkami, so šatkami či s nožíkmi a kosami – bola kedysi plná dedina. K čipkánským obciam nepatrili len Brusno, Svätý Ondrej, Nemecká, Dubová, Zámotie či Ráztoka. Veľa čipkárov bolo aj v Medzibrode, Lučatíne, Podkoniciach, Predajnej, Jasení či v Dolnej a Hornej Lehote.

Poddaní obyvatelia týchto dedín dostali povolenie obchodovať po území celého uhorského kráľovstva od panovníka už niekedy v 18. storočí. Pôda v ich chotároch bola totiž málo úrodná a oni z nej nedokázali vyťažiť dosť na to, aby mohli zaplatiť všetky dane a poddanské dávky. Toto právo našim predkom zostalo aj po zrušení poddanstva. Každoročné obchodné cesty do južných oblastí Uhorska – do Báčky, Banátu, Slavónie či Sedmohradska (tieto oblasti dnes patria najmä Srbsku, Rumunsku, Maďarsku) – boli pre nich až do zániku habsburskej ríše v roku 1918 samozrejmosťou. Túlavé topánky celkom nezahodili ani po vzniku Československej republiky. Niektorí si vybavili cestovné pasy a ďalej pokračovali v kupčení na trhoch a jarmokoch v novoutvorených štátoch – Maďarsku, Rumunsku či Juhoslávii. Ostatní obchodovali aspoň na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi, ktorá bola takisto súčasťou Československa. Definitívny koniec čipkárom spôsobil zákaz súkromného podnikania a zrušenie živností, ktoré nariadila komunistická štátna moc po roku 1948.

Tejto téme sa venujem od svojich študentských čias. Na začiatku bol záujem dozvedieť sa o dobrodružnom živote mojich predkov čo najviac. Postupne som si však uvedomil, že na Slovensku chýba práca, ktorá by zhrnula všetky dostupné poznatky z tejto oblasti. V minulosti uzreli svetlo sveta viaceré knihy o potulných droťároch, olejkároch, šafraníkoch či plátenníkoch. Súhrnná publikácia o čipkároch však zatiaľ chýba. Preto som sa rozhodol, že začnem cielavedome pracovať na zbieraní informácií a dokumentačného materiálu v odbornej literatúre, no najmä v múzeách a archívoch. Keďže táto práca je náročná na čas aj na finančné prostriedky, začiatkom minulého roka som si podal žiadosť na Fond na podporu umenia. Môj projekt s názvom *Čipkári – trhoví a podomoví obchodníci zo Zvolenskej župy* bol podporený a tak som sa mohol pustiť do práce.

Podomová knižka čipkára Michala Lichu Kulichovie z Dubovej

Ešte pred pár rokmi sa mi podarilo nájsť niekoľkých ľudí, ktorí v mladosti či ešte ako deti pomáhali pri „čipkárení“ svojim rodným príslušníkom. Dnes by som ich už hľadal márne. Ešte stále však žijú deti či vnuci niekdajších čipkárov, ktorí si mnoho vecí pamätajú z rozprávania. Napríklad čo ich predkovia predávali, odkiaľ odoberali tovar alebo na ktoré trhy a jarmoky najčastejšie chodievali. Majú odložené ich fotografie, živnostenské listy, podomové knižky, ktoré ich oprávňovali na potulný predaj, legitimácie na zľavnené cestovné na železnici či vodičské preukazy, keďže ku koncu si niektorí namiesto koní zaobstarali autá.

Chcel by som touto cestou oslovil čitateľov našich Noviniek, ktorí takéto spomienky, staré fotografie či iné dokumenty majú. Ak budú ochotní podeliť sa so svojimi spomienkami a prispieť tak svojim dielikom ku skompletizovaniu tejto práce, rád ich navštívim. Zaujímam ma akákoľvek informácia, akýkoľvek detail. Môže výrazne prispieť k poskladaniu mozaiky života, ktorý títo naši smelí a svetaskúsení predkovia žili.

Martin Lokša
Zdroj foto: autor

Projekt *Čipkári – trhoví a podomoví obchodníci zo Zvolenskej župy* podporil z verejných zdrojov formou štipendia Fond na podporu umenia.

u. fond na podporu umenia

Jaroslav Tuček

Celý náš život, naše osudy sú plné otázok a prekvapení. Nikdy nevieme, čo sa skrýva za ďalšou zákrutou nasledujúceho dňa. Sme plní odhodlania a plánov a zrazu... smrť. Smrť, čo vždy odlučuje od seba blízkych ľudí a vytvára prázdne miesta, ktoré sa už nedajú nikým nahradiť.

Dňa 23. februára 2025 nás vo veku 63 rokov po ťažkej chorobe navždy opustil pán Jaroslav Tuček. Dňa 18. marca 2025 nás vo veku 65 rokov náhle opustil pán Ivan Kováčik.

Boli dlhoroční poslanci Obecného zastupiteľstva v Nemeckej, ktorí svojím pragmatickým prístupom a zodpovednosťou nezištne pomáhali rozvíjať našu obec, riešiť každodenné problémy, organizovať kultúrno-spoločenské a športové podujatia. Dobrý ľudia ochotní pomôcť vždy a každému.

Češť ich pamiatku.

Ivan Kováčik

Narodili sa

Juraj Číž (Dubová)
Elizabeth Koubek (Dubová)
Lea Dekréťová (Nemecká)
Adriana Pavlovská (Nemecká)

Opustili nás

Emil Zachar z Nemeckej (67 rokov)
Jaroslav Tuček z Nemeckej (63 rokov)
Peter Bobok z Nemeckej (62 rokov)
Ivan Kováčik z Nemeckej (65 rokov)
Alžbeta Štofková z Dubovej (89 rokov)